Ик-1ш. 1-Г/1 Г-71-16. 1-VI №1-77.72/48 813-12/198

Керда шу даьхкъала хилда шун, новкъостий!

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

ЕРА, 1 январь 1970 шу. № 1 (4794). Мах 2 кап.

СЕРДАЛО
(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парти Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхахьарча Советан Министрий Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

Керда шу даьккъала дувцаш советски халкъага дайта моаршал

Деза новкъостийн доттагІийн!

Чакхдолаш латт 1969 шу. Доккха, хазча уйланца къехьаденых из советски халкъо. Из ду хьинара къахьийтан творчески кІашин наргІадийнан шу.

Сийлахь-боккхача Ленина идейш сийдебахкхача коммунизм хьалъра къаьгІа біубенц дІахьалхошкахь йодш вай Даьхе. Советски халкъо тешаме кхочуьшйина пятилетка дикагІча шера карттера декхараш. Бехк бо йоккхийтай керла бІаьш предприятеш. Шерашна масштабагІа хьалдаш латт чуІа цІенош, культурно - бытовой учреждениш. Керла дешна доккхий толамаш даьхад Іилман техникан, халкъа образованин упакцІено лоралдеш, литература а искусства а даьхье. ТІе-тІа дукхагІа лаккху къахьегамхой лахара хьал.

Болат санна чІоагІлуш, советски халкъа толамашкь вІашагІкхийттад болхлочуйн шаркхочуйн доннха хьинери таланты, Іилмахочуйн инженерийн кхоллаешин кІоарга уйлаш, художникийн творчески гІуланхаш.

ДІадаха шу болгаадьинІад советски общественни стрюй, социалистически демократи дІахо дегІаярця, СССР халкъий доттагІад чІагІланарцы. Ххы а дунхагІа чІоагІьяний-болхлой классан ахаркхойн цхьагІе — жіллургІааца советски общества лард. Дунха ха йоацудш хинача неахехой КхоалагІча Ерригсоюзни съезде цІахьха а къахьенхар из цхьогІе низ болаши йехкагІоацашг хилар, колхозни строй дегІаухача нарда этап хьаййнлар.

Коммунистически парте кугалца, демократи ёолча цхьагІона дуккхача къамаш латтача вай махка къахьегамхоша лерраІа кхочушхьа НПСС XXIII-ча съезда решенеш. Вай социалистически держава нордача ла гІа тІе йоккхшд аьенний, къы а чІагІагІа низ болаш кхинна.

Ухх дахча минуташка турпал болхлой классага, сийлахьча нахаваний ахархошца, вай халкъа интеллигенцега дош оал веха хьинар айдаь цар къахьегарах, коммунизм гІулахха ул чІоагІа мутІахьа хиларах царна барина а рохаш, БерилАн базанин уйлайца дош оал веха советски нахнахага, хьинар ца кхедош къахьегарашка, хьакъалцен йоалхошцен береш кхедарешка.

Да а деагІош доннха ду вай парти кхайнча эгара хилагІа йоача участкашна майрра ухача бошха - динача советски нагирхоех. Уж тІегІерттадешаш, дина къакхьегаш, цхьай гІулакхашца доннхагІдолча ноахьаний сийлахь революционни, тІема, къахьегама традицеш ейаеш Іа.

Вай дезаниш фийла лорадеш, Сийлахь-боккхача Октябре хьалкьинхар, социализмна кхерагІдьинараш фийла лорадеш латтача ТІема Низий бІухоаца дог чура а безамо а уйлаш йоаош да вай халкъ.

ДІадаха шу Советски Союзо социалистическа содружества мехкийн посицеш дунен халкъашта юкъерча арена дІахо а чІоагІъяла шу дар, марксизма - ленинизма нерда котапонаш лаха, дунен коммунистически болаш чІоагІагІа кхотабалара шу дар.

Цун догІавхара ноархІаме этап хинар коммунистически болхлойн партей Москве хинача дунен халкъашта юкъарча Совещанех. Цу Совещане тІеийцача документашна коммунистийна, йоррагача революционерашна клачийтар да долча гІулакхий хьалда шерра программа. Совещанега юхь а чІоагІдир коммунистически болаша низ пролетарски интернационализма принципашта, Маркса — Энгельса — Ленина сийлахьбоккхача хьехама тешаме хиларах латтилга.

НарагІальнинчек доккхая доаш, кхоана дерринчуйн къаьгга перспективаш йолаш дІадоладир вай керда шу — 1970 шу — сийлахь-боккхача ленински юбилея шу. Ер шу Сийлахь-боккхача Даьхан тІема тІа фашизм эшаь 25 шу долла шу да. Ер пятилетка чакхйоала шу да.

НПСС Центральни Комитет, СССР Лаккхахьарча Совета Президиум, СССР Министрий Совет чІоагІа тешаш я вай социалистически Даьхан экономически оборонни низ лакхбе, кхы а дІхоагІа шоай мугІараш кхетадо лаьрхІа советски нах хиларах. Вай пачхальлкхенга советски халкъа ситийна а-бІубенна а йоаш къахьегам Іадамбара мел эшар да. Цо хадаенза дІоахуль новкъостий арахьара политика, хьалда хІаъа ала империалисташа лехарйшта, волатта хьаллацц кертамуньен шоай лоІаман хилара тІехьа халкъаша лоаттабу майсхан къовсам.

Деза новкъостий! ДоттагІий! Ухх сахьата кремлевски куранташа хоам бергба керда шу долорах.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета, СССР Лаккхахьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета дог чура даьнъала дувц шо, кердача шера шаьна дегайттараш, планаш кхоачашхилар, шо чІоагІа уникцІена хилар лоаш лоаца а бовнх. Ухх шера хІара советски дезала керда толамаш лахкла, къахьогиче, дешача дегегІази кхьийла!

ДоттагІленца керда шу даьнъала дувцаш эгара динагІа молдар хинар лоаш кхайн тха социализма мехкий халкъашка, коммунистически болхлойн партешка, капиталистически мехкий болхлой классага, къахьегача ахархошка, прогрессивни интеллигенцега, национальни боргалаш Іожкайсача халкъашка, империализма кухьал, кортамуньен шоай лоІаман хилара тІехьа къовсам лоаттабеча нахага.

ХьатІадаагІа, 1970 шу машара, демократе, къамаш шоай лоІаме хилара, социализма коммунизма гІулакха дІахо а кхталенаш йоаха шу хилда.

Вай кердача шера кхд тонъабу сийлахь - доннхача советски халкъа, Коммунистически парте, шоай дукха беча социалистически Даьхан моаршала.

Керда шу даьнъала хилда, керда кхаъ хилда шун, деза новкъостий!

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ

СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ.

Ленински къахьегама вахта

Хала шо да хьалха 29 декабре кхоачашъяьй Нохч - ГІалгІай карьероуправлене коллективо продукцена реализаци яра шера план. Товарни продукци арахецара план ноябрь бетта кхоачаш а я, юбилейни шера чатах хІанзле 210 эзар сома мехка продукци арахийцай цо.

Уж толамаш доахача гаттара дика къахьийгар городской Совета депутат вов. Албогачиев керте латтача дробильно - сортировочни установка бригада. 1969 шерара план цкъолагІча декабре кхоачашъяьча цу бригада эггара лаккхагІа я технологически оборудованех пайда эцара коэффициент. Укхаза арахецача дефицитни фракцех 80 процент щебень цар арахийца я. Цу бригадал дукха тІехьайнеш В. Неверова кулгалду бригада а. Коммунистически къахьегама сийлен цІи лелаеш я уж шаккхе бригадаш.

Ш. ДАХКИЛЬГОВ,
Нохч - ГІалгІайчен карьероуправлене начальник.

●

Шоай низ кхо ца беш дика къахьийгад ухх шера Шелковской района «Коминтерн» колхоза къахьегамхоша.

Юбилейни 1970 шера хьалхарча дийнахь партена правительствана рапорт лу цар дуллагара дІанийкхача пачхальлкхенна ерригІа юртбоахама продукташ дІалара ухх шера план кхоачашъяьрах. ХІьта пачхальлкхенна дулх дІадалара пятилетка план кхоачашъе ахь процент маре йисаш.

Доккхий толамаш даьхад къахьегамхоша пятилетка диъалгІча шера а. Иштта, план 140 тонн йолча — 400 тонн комсаш енлай пачхальлкхенна комсаш леладерашо. ХІьта пачхальлкхенга дулх доахара план 143 процент, тха — 126 процент, шура — 130 процент кхоачашъяьй боахама къахьегамхоша. Цул совгІа план 1000800 сом долча 2000800 сом ахчан доход ийцай боахамо дІадахача шера.

●

Селхан тха штата йоацача корреспондента И. Горбачева бІьэза хоамах продукцена реализаци яра 1969 шера план 22-ча декабре кхоачаш а я, кердача юбилейни шера чотах къахьегаш а Грозненски нефтемаслозавода коллектив. ПланагІ совгІа цар арахийца ладтташ, парафин, сийрла мехкдаьтта продукташ 2 миллион сома мехка я. Завода цехашта юкъе эггара хьалха 13 декабре шера план кхоачашъяьчарех я шолагІа цех.

●

Пятилетка диъалгІча шера пачхальлкхенга дулх доахара план 172 проценти тхьамка доахара план 258 проценти кхоачашъяьй Пожай - Юрта района къахьегамхоша.

Шоай хьинар кхо ца деш къахьийгах А. Шерипова, Ленина, Гагарина цІерагІча колхозий хьайбаш лелалерашо, тхьамка кхедерашо.

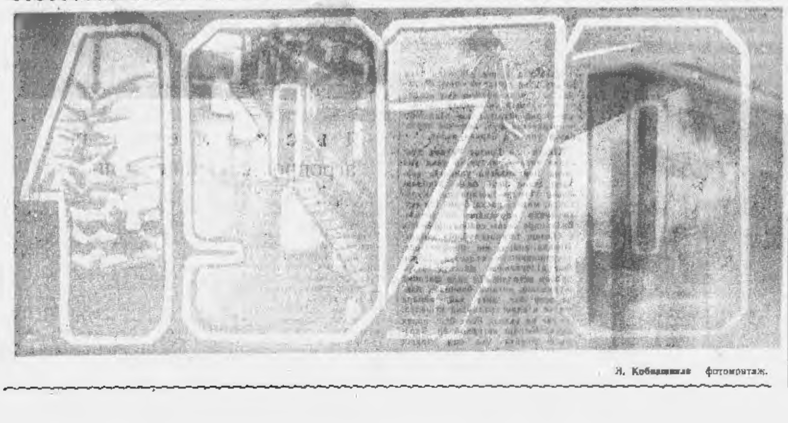
Н. Кобашвили фотомонтаж.

Н. Небошвили фотомонтаж.

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМЕ

Мохкаш уттадара гІулакха лу кулгал чІоагІдар, мохкарча махкий политика цаІ хулга Іалашдар, цу даькъера пачхальлкхен дисциплина чІоагІъяр духьа СССР Лаккхахьарча Советий Президиуме СССР Министрий Совета союзно - республикански Пачхальлкхен махкий комитет яьй СССР Госпланерча Пачхальлкхен махкий комитетах.

А. А. ГРЕЧКО ЦІАКХАЬЧАВ

30 декабре Кабулера Москве юха цІаккхьчав СССР оборона министр Советски Союза Маршал А. А. Гречко. Къамаш оборона министра эхара инарала Хан Мухаммеда вийха вахка официальни доттагІала визиткагІа Афганистане химнав из.

(ТАСС).

1969 шера план кхоачашъяьй Москверча къахьегамхоша

В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна, цхе шера план 1970 шера 7-гІа ноябрь хьатІакхачийлехьа кхоачашъяр духьа шерра социалистически яхь йоархаярах Москверча промышленноста, транспорта, городской боахама къахьегамхоша толаме кхоачашъяьй 1969 шера план реализацилъча продукцея дукхагІа йола лоархІамегІара хІамаш хьаарен боарама, мухьаш дІа-юхь кхахьара, товарооборота, бахача наха гІулакхаш дара боарама, кхыча планови заданешта.

(ТАСС).

Пачхальлкхен план кхоачашъяьй Московски области промышленносто

Продукцена реализаци яреш хІамай дукхагІа дола лоархІамегІара тайпаш хьадарен боарама 1969 шера план кхоачашъяьй Московски области промышленносто. Шу чакхдалалехьа кхы а планал совгІа хьо а я, реализаци яьй итташ миллионаш сомий мехка продукцена.

ДукхагІа йола продукци къахьегама опстрле лакхьяра чотах яьккхай.

Дуккхача тиражагІа

Политически литература издательства кепатеха арадаьккхад ворхІазлогІа хержача СССР Лаккхахьарча Совета ворхІагІча сессе материалаш тІайола цхи брошюра. Царех цхьакне тІа я «1970 шера СССР халкъа боахам дегІабоалабара Пачхальлкхен плана хьакъехьа» СССР Министрий Совета Председателa заместитела, СССР Госплана председатела Н. К. Байбакова ль доклад а доли халдаш даь къамаьлаш а. ХІаьта иштта 1970 шера СССР халкъа боахам дегІабоалабара Пачхальлкхен плана хьакъехьара Советски Социалистически Республикай Союза Закон а.

Вокх брошюра тІа кепатеха я «1970 шера СССР Пачхальлкхен бюджета хьакъехьен 1968 шерара СССР Пачхальлкхен бюджет кхоачашъяра хьакъехьен» СССР финансий министра В. Ф. Гарбузова ль доклад а доли халдаш даь къамаьлаш а.

Цу брошюра тІа кепатеха да 1970 шера СССР Пачхальлкхен бюджета хьакъехьара Советски Социалистически Республикай Союза Закон а 1968 шерара СССР Пачхальлкхен бюджет кхоачашъяраІх йола отчет чІоагІъяра хьакъехьа СССР Лаккхахьарча Совета бань сецам а.

Дуккхача тиражагІа кепатеха араьхай СССР Лаккхахьарча Совета ворхІагІча сессе материалаш.

(ТАСС).

ШЕФАШ ЮРТА БАЬХКАБ

Дукхача хана деза шоайла доттагІал лелаеш ба Урус-Мартанен г. Грознерча Заводскойн районий къахьегамхой. Каст-каста хул уж дІа-юха хьоашалгІа бахе. Иштта, укх деношка а юртара доттагІий болча хьоашалгІа бахар Заводской района къахьегамхой.

«Красноармейский» совхоза контора кор хьальшашта духьалбаьхка дукха нах бар. Хьальшашта духьала ера тухи сискала дахьаш нохчий шин йоІ.

— Марша доагІалда шо, деза хьаьший - шефаш, тха района лаьтта, — аьнна тухи сискали дІакховдадир нохкарех цхьоне.

Царгара из дІоийцар Заводской района РК КПСС хьалхарча секретара вов. И. Осиненкоси райисполкома председатела С. Дробяскоси.

Урус-Мартанен Заводской районий къахьегамхой вІашагІкхетара хетаь митинг хьайийллар КПСС Урус-Мартана райкома хьалхарча секретара Б. Габисова. Цо дош делар райисполкома председатела вов. Губаева.

— Тха района юрташка социалистически хуцамаш деча доккха новкъостал ду Грознерча къахьегамхоша, хьалхарча арІе Заводской района болхлоша. Дег тІара баркал шоана оаш даьча новкъосталах, шоай опыт тхоча йоазийтарах, культурни а экономически а гІо дарах.

Марша доагІалда шо, тха доттагІий - заводчанаш!

Вай районашта юкъера доттагІал чІоагІденна, — аьлар Заводской райисполкома председатела вов. Дробяско. — Вай дерригаш а гІаддугаш я дукха ха йоацаш чакхъяьнача колхозхой III съезда решенеш. Доккхий декхараш оттадаьд цо юртбоахама къахьегамхошта хьалхашка.

Митинг чакхъяьлча хьаший боахамашка дІа-юха болх.

Крекинг - завода къахьегамхой «Горец» совхозе болх. Хьальшашта шоай болхам дІабоазийтаи ца совхоза директор вов. Б. Якаев.

Хьальшашка дІахьекхар чкъаьрий лелалера бань 32 гектар хуьа Іам. Кастта совхоза торо хургья пачхальлкхенга керда чкъаьрий дохка. Цу Іама гонахьа крекинг-заводан района къахьегамхоштен лаьрхІа салоІама зона ергья.

ГІойтарча культура ЦІагІа салоІама йоккха сийре а ец чакхдаьлар къахьегамхой вІашагІкхетар.

Цига Урус-Мартанен Заводской районий художественни самодеятельноста коллективаша концерт оттадир.

П. ПОПОВ.

В. И. ЛЕНИНЦА ВIАШАГIКХЕТАР

Дуьнен халкъашта юкъерча гlулакхий хьокъехь Коминтерна II конгрессан заседанехь доклад еш ву В. И. Ленин. Петроград, 1920 шеран 19 июль.

ТАСС фотохроника.

МАРСЕЛЬ КАШЕН

Кашен Марсель (1869 — 1958) — французски дуьнен халкъашта юкъерчу болхлой болама юкъера деятель. 1891 — 1905 шерашка — Болхлой парте член. 1905 шера кхиъаре лаьцна лаьмаш Едини французски социалистически парти вIашагIйоллача. 1906—1918 шерашка цуьнан централни руководстве член. Французски коммунистически парти вIашагIйолла дагадекарех ца! (1920). Из вIашагIъеллача дуьйна цуьнан ЦК-ин ЦК Политбюрон член. Гитлеровцаша Франци дIалаьцча хана — Сопротивление болаьма кулгалхочех ца!. 1957 шера Ленинан орден елла.

1920 шера феврале французски социалистически парте (ВIашагIкхийттача социалистически парте) шен Страсбургски съезде дуккха а дукхаг1а бараш (337 мандате дуьхьала 4330) тIаьхьа а болаш решени тIаййцар дуьнен халкъашта юкъерча революционни ситуаце ма кхаьара бола тактика йоцаш хиннача II Интернационала юкъера дьааларах. Парте секретара Фроссаран сонен, «Юманите» кертерча редактора, съездо тIадиллар революционни гIулакхаш чекхдаха кийча йола ерриге болхлой партеш кхетаир дуьхьа «Коммунистически Интернационала кулгалдеча организаци сов чехка переговораш йолаелга».

Из гIулакх кхочашдаран сой Фроссари 1920 шера 1 июне пролетарски революце мехка дахар. Из Советски Россеяна дуьхьалара Польша тIом сихбеина ха хиина хиларех гобаьккхо Балтийн гIолла даха дийзар тха, хIаьта 15 июне мара Москве а кхачанзар.

Москве долча хана хаддаза бувзам бар тха городета пролетарски массаца, Коминтерна кулгалхошца. Коммунистически Интернационала II-ча конгрессе бахкача тайп-тайпанчу пачхьалкхашкара делегаташца. III-ча Интернационала кулгалхошца тха цигахь ерриге дукхахьа а беседаш хилла. Хьаг1а Исполкома декъашхочуьнца а къамела тIетоьттадеш йоахкар хьаьнний долаш конгрессо дуьгалдар цо. Цу хьакъехь 23 июне Парижехь тхоай партега хоам бар оаха, тIакха, цо мукъа а бенна, Кремле хьалха пачхьалкх Россе императорийн императрицайн коронаци ей хиначеча, башха хозача зале Коммунистически Интернационала II конгресс улъенначу дахар тха.

* * *

ЧIогаг1а дег чу йижа из конгресс юкца доладалале хьалхаг1а дагайоха сол французски социалистически парти III-ча Интернационалах дIакхета ра уловей хьакъехьа йаьххача хаьа Москве хиниа переговораш.

Кулгалдеча поккъосташира тха эггара хьалхара беседа 1920 шера 16 июне хилар. Из беседа хиннайчул тIехьаг1а оаха барт вIаштIехьабьккхар Французски социалистически партерча гIулакхий хьакъехьара тхоай доклад оаха 19 июне гулдаьрхIа хинчача Коминтерна Исполкома заседание ергйолаш.

Ленин керте а волаш цу заседане бар III-ча Интернационала ерриге кулгалхой.

Ше къамель деш Владимир Ильич Ленина эггара хьалха беркал аьлар Французски социалистически партейн цуьнца шен вихьйина III-ча Интернационалаца бувзам оттабелла парна дагадохарах. Iалаьмате боккх лоархIам бера цо французски делегаци цига хиларо. ХIана аьлча цIоерг1е сий дора французски халкъа бахадикчо революционни традиций.

ДIаьхьбова дагадоаг1е Ленина ... хана тIа социалистически ... Коммунистически Интернационала пролетариат ... ккъе боккха юкъ йоллаш хилар французски социалистически парте а шийна боккъонца кхетадаьа дарт цо хилара а.

Цуй мог1ан кIалла е дош, йоакхар ДIахо Ленина, сов чIкха революци елга оаха шуьгара хьадехаш хилар. Е французашта а с итальянцашта а, е германски «независимцашта» о (уж тIехххьарбараш а бар цу хана Коммунистически Интернационала юкъебахкира хьакъехьа переговораш еш) цу тайпара дош оттаделлеа цхьаьнцха къамел хила е да1аш. Цхьабакъьа гIулакхаш цхьана ч1ахдачарчи Коммунистически Интернационалаца довз гIулакхош цхьаьа леладаран эггара керттерел лоарлIамег1арех хьалха м1ал1аг1а да хьа-на ла балха белгалара айпе методаш дIайоахкига. Ер да, йоахар Ленина, уккхза вай чIоегIа уйла тIа а йоахйташ дерзаш доле «Юманите» (доаржадаь делча тайпара бе доаллар цуьна газет). Ер газет дешачоа цхьаькха тайпа цхьоаг1о хилар кордоаг1орг дац. Кхьча бесса, дукхьалесаш йолаш да цуьнгоаш тIа дуццараш, дукхаг1а хана цхьа оаг1о тIа а хулаш. Шо саьна бола на1аш ба, аьлар Ленина, тхоца хоззалан ... пролетарски ... революци ... пожар ... хьалбувлаши ... революци ... дIаяккхийта шоай ... империалистически ... новкъосталла ... Цаlаш ба гучахьара оппортунизм кхайнаьш, цу зуламе поведение ... лоаттийна гIертаниба ... долаш лелаь цу гIулакхех вола ... мишта кхетийта гIерт шо? Болхлой шоаш хьукъабаккхарга бугаргбола йола някаш кхетийтара, дIайоахьийтара, дIайоарждарга болх бе беза партийни газета. Цхьабакъда, уж деххараш къоастам болаш хьакхам хилча дезэ, хIаьта царна пропаганда езга тешамча, мутIаьа болча, хьалха лаьттача болхлой классе къоастайта мара тийша а тийша тIаьхьла а мегаргдац.

«Юманите» деналча хана, аьлар Ленина, массааь а гIадвахь хьаж со эбостоваьашта найдаце болча е партийни балха ахьа тIуддаш шун родинеслой листашка. Къовсам ловттабе безам болаш дола башха-дайча французски халкъа цу лоIамо дегаш уроттадоалда шун. Эггара хьалхара шун деххар — цуьнца къоастам болаш, цуй пиаш кхоттадеш, вай замана, капиталистически строй дIа тIехь чIоагIа1а йохаш латтача хахарча фактаашта найса анализ еш йола програма елар. Газета тIа пропаганда елга а хIаьта ишта бахьаш пропаганда елга а, тийша а тийше цхьанкхе а тIа ма доала, марксистски теорена кийнбеннача, техка байзача, пролетариата гIулакха мухьхьа болча поккъосташта мара. ... досйщна аьлча, нигахьа сошна «Юманите» шуй деккхар кхоачашде болаш дале, вай логически ... вIайдухьалелех хьукъадаьнаех деза!

Коммунистически Интернационале ... теших чIоагIачча дисциплина ахар ... хила беза парте ерриге членаш. Партешта дейн йола кулгал демократически централизма принципа тIа вIашпIехьдаккха хила деза. Централан органаш даь соцамаш организаце еррига аненашкарча хоршаш долчен кулгалдечех болхлоша кхоачашде деза.

Империалистически тIемох цунах дальнача зуламаше экономически ... дерригача махкашка, дерригача дуьнен тIа классови къовсам чIоагг1а бар а баь, революционни события алсам а яхай. Цудухьа цу кердача замане шийн ерригача низаца дуьхьалвакха кийтье сов пролетариат.

ПартIата гIулакх хургдар хаттар дар: революци хIана йоаг1аргьа е хьна йоаг1аргьа? Вай алха ма1 мара долца деккхар — пролетариат деналех еха йолаш события хIал нийслургйоацача а ха хьатIаэттача, цу события кулгадела цунна

*) «Владимир Ильич Ленинах дагадоаг1араш» V-ча тома тIара. Книжка хоаттеца пайдайла КПСС ЦК-арча марксизма-ленинизма Институто Политиздатом.

Хьалха латтараша дувц

СЪЕЗДА РЕШЕНЕШ КХОАЧАШЪЕРГЬЯ

Колхозхой Еррига союзан III-ча съезда цIенкха дагара ергйоаца уйлаш йитар са дег чу. Дукха дийцар цига колхозий экономика чIоагIъерах, юртарча хьахьегамлаш вахара тьалеш тоадерах. Цу гIуленка тIаерзаль а съездо тIайийцача кердача Устава хIара пункт а.

Къаьстта белгалдир съезда лаьтта кхоьлоаш дикаг1а пайда баргбола тайпаран лелада дезалга. Цу даьккъо хIамачуя тIаьхьаг1а де дукха хIамаш да тха боазаче а. Укх ... ... шера боакамо кхеьча юртбоахама культурай къуьгьем 20—30 процент аьбаь бале а, из лекха ба ала йиш яц.

Кий дехкеча лаьттаех ... тайпара пайда ... кхеркаре дукхача боциммий ... шоай кхаш лаладераше хIара гектара тIера 40 центнерга дIаикрачаш влатег-маьду, вкаш съезде дийцача къамелашка ладийг1ача сона тхоай механизатораш кхакулар дагеухар.

ХIана кий дехкача йиз заар гектар лаьтта тайп-тайпара культурай дIаюв колхозе. Цу лаьтташкара тха кхаш леладейоша чуданьа беркат шезза дукхаг1а мила йиш я лаьтта леладера культура лекхйойа. Из бакъду лаьтташ, кхьдола хьелаш цхьатарра делча боахама цхьорлаг1ча бригада механизатораша юкъера лаьрхIача хIара гектара тIера укх хелана шера чудена ма бола алат кхоалаг1ча бригада кхедаьчуя бIарх1 центнер тIех хилара а. ХIана керттера уйла цу лаьттах биезе пайда эцара тIеерзаьй ояза. Из дева хьдае мероприятеш белгаляьй. ХIана оаха ... тайпара укх шии — кхаь шера уж кахаре аьха ткона карагIдоале гектара тIера 35 центнерал кIезига доецаш алат кхедерга боаземе кхаш лаладераш.

Из бехктокхаме декхар кхоачашдера хIана беррига шоай тергам тIабахкийтаб тха парторганизацо. Муг1арерча къахьегамхошта даим тьоаккам тоьаш ба КПСС членаш доакке П. Сазанова, трактерист В. Кравцова, бригадирий гIоьнаш И. Солянова, А. Попов.

М. ИЛЬИНОВ,

Сунжерча XX партсъезда цIерагIча колхоза партиома секретарь, колхозхой III-ча съезда делегат.

●

ХIАРА ШЕРА ДУККХАГIА

Коартолаш кхее тхо доладенхача юкхьанца тха звено членаш Iаьна балха тIера бацар, кIана аьлча гоазал ядар, къахьегамцара безам совбаккхара деш хайра хIама дацар. Цудухьа хьахула хьувкъаш а кхы дог деларгдолаш хилацар. Бакъда ха хIа ма бода уж нойкъарлекаш дIаяха вIаштIехьдахьлар тха. Из къьыгта хьакьоах укх шера хьийгача къих хьахиицача.

Планах хIара гектара тIера чуя рза коартолаш 90 центнер яр, бчкъаа тха торо хилар уж шера юкъера лаьрхIеча 130-нега дIаккоачае. Коартолаш геттара дикка хьувкъаярца белгалбаьлар тха звеноцара цхьаццабола гектарнаш. Царех к гектара хьувкъам 145 центнерага дIаккоачабаь Укурова Хедижат. Цу гайппара толамаш дахарча аьттув хилийтер опыт лакхьаларох, къахьегамцара безам совбаларох. Ишта тхо звеноцарча хIара болхлочо юкъера лаьрхIача бетта ййдаь алапи 120 сом хилар. Цул совгIа планал совгIа коартолаш хьувкъарах премена лаьрхIа ахча, хIаьта цхьацца тонн коартолаши елар.

ХIана тIадоагIача шера хургболча хьувкъама кийчо еш я са звеноцара 55 гектарница. Техника кийчъаь яьнай,-фу Iалашдаьд, зябо лаьтта аьхал.

А. УГУРЧИЕВ,

Назарен района «Экажевский» совхоза коартолаш кхеча звено кулгалхо.

БАРТИ ДОТТАГIАЛИ ЧIОАГIА ХИЛЧА

Грозненски районе меттел эррига республике а цIи хеза я Социалистически Къахьегама Турпал А. Маликов керте латтача № 3 йолча сомий-бьцадарий совхоза коллектив.

Барт бола, безаме дезал санна хоза бах нохчий, эсий, гIалгIай, эрмалой, гуржий, белоруссаш, ишта кхича къамех бола нах.

Цу массене а шо-шоай меттала къамаьл дойт а цхьа уйла йолаш, оагIув оагIонца бекъа цхьана къахьег кар. Барти доттагIали долча совхозе шерагара шерага дегIаьхаш а чIоагIдуш а я боахама экономика. 1953 шера дезз пентабельни йолаш хьайоаг1а из совхоза.

Керттерча дакъе бьцадаараш ца. сомаца, хьайбай продукцеца город Iалашъю бохамо. Хьожаргда вай царна пара ишта карагIдола.

Укх шера В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна лакха социалистически декхараш тIайийцар боахама коллективо: пачхьалкхенга 7100 тонн бьцадаараш, 1850 тонн сом, 920 тонн маша даьтта, 40 тонн дулх, ишта кхыйола продукци дIаяула. Бьцадаараш кхедара план 173 процент, дулх дIаяудалара план 178 процент, сом кхебара план 110 процент, шура лакхара план 105 процент кхоачашйир совхозо. Укх шера 1,5 миллион фуь делар боахамо республика къахьегамхошта. Из вай кхача болхачаькарчул дукхаг1а хул.

В. И. Ленина 100 шу дизара сийна яьлажача социалистически ихье хьалхара моттиг лелаю гIалаг1а Р. М. Гагиев керте латтача № 2 йолча бьцадараш леладеча отделене коллективо. 118 процент кхоачашъяй цар шоашта епна задани, 6100 тонн бьцадараш денна республика дукхьеле из керте латтача цхьан отделене. Шийтта къаман нах ба отделене къахьегаш. Дукха карагIдаьнна къонача кулгалхочо отделене коллектива юкъера бартчIоагIбеш, цар гоазаш, знанеш лакхъеча. Даим вIашт новкъостал дар, шоайла безаме, Iимерза хилар, хьалхашка этта хало вIашт кхотабале эшаеш хилар — из да отделене гIулакхаш даим лакха доттадеш. Лоацаца юкъа гоьш специалисташ, сомий бешамаш леладеш хьалкхийнаб цу коллективе. Уж ба В. И. Ленина орден долчу отделене агроном Л. Сорокина, бригадир А. Батошова, звеньевойш Л. Исаева, С. Абухадзова, ишта кхыбараш. ХIаьта В. Гагиев ше а кхетта юртбоахама Iилмай кандидат яха цIи лелара боккъе тIьакха ...

Ишта бартталиа, хьанала къахьегаш а йоккха балха опыт йола звено М. Н. Суслопова керте латта коа тIара оалхазараш леладу ферма коллектив а. Пачхьалкхена фуьш дIаяу плана план укх шера 7 ноябре кхоачашйир ков тIара оалхазараш лелараша. Укх масехк шера вIашта пачхьалкхена планаш тIехкхоачашъеш хьайоагIа из коллектив. Балха опыт дIа-хьа эцаш, хьалха латтарий опыт балха юкъехувлаш къахьегарах карагIдаьнна хIама да из. ДоагIаш сий ду ферма коллективо шоай кулгалхочун Суслоповай. Цига бола бени шт шера дика специалисташ кхебаь цо.

Дукха ба совхоза опыт йола, ленгара-денга шоай балха метода тоеш эзгайоаха хьалха латта къахьегамхой.

Пачхьалкхен доккха совгIат Къахьегама Цlеча Байракха орден йоалл сом кхебеча отделене управляюще нохчий кхалсага М. Е. Тембулатовой къахьа тIа. «Коммунистически къахьегама отделене» яха сийлен цIи сийна из керте латтача коллективо. 524 гектар сомийн 15 гектар комарийн бешамаш а цара лелаеш. Даим шоайла хьорчаш, тIера болаш уж хилара дика ка йоал шер къахьегаме. ХIаьта боахама 3е хургбола моттиг найсъелча хало, мукъа ха из къовсаш массео опыт цIогIаоал Iалама лаз юхатохара.

320 саг ва совхоза «Коммунистически къахьегама ударник» яха сийлен цIи лелае боккъе яьккха. Царна юкъе тайп-тайпара къамех нах ба.

Боахама экономика дегIаьхавга хьежжа лакхлуш латт къахьегамхой хьал-торо а. Совхоза доалахьа чуйоаг1ача юрташка массанахьа электросвет а, асфальта цхьаьъаш дехкад, бытова хьашташ кхоачашдара учреждени, берий бешамаш а, хIаьта телевизор, радиоприемник йоацаш-м укхаза наггахьа цIа а корадоаг1аргдац.

Ше-шерIа хьалхашка вIама дац из дерига. Тайп-тайпанча къамех бола нах кхотабечел царна юкъе-цхьанна доттаг1але чIоагIдеча дукха карагIденнар совхоза партийни организацес. Къаман дешах ... дукха др. А. И. Осипий керте латтача совхоза партийни комитете къахьегамхошта интернационални кхетам луче. Из лоархIамерa бода дIахьеш дукхача форме пайда эц партийни организаце. Къамента юкъера доттаг1ал чIоагIдаре лостам болаш йул лекционни пропаганда, тематически сайрекаш, дискусси, политинформацеш. Къахьегамнехьта интернационални кхетам балаш дукха ду пропагандисташа а. Марксизма-ленинизма лардий школа политзанятеш вай заманна, хьалхашка латтача декхарашца ленински къаман политика юкъаш из кIоагга йовзийташ дIахьу занятеш совхоза лийгаг1а болча пропагандисташа Р. М. Гагиева, А. М. Иванина.

Халкъашта юкъера доттаг1ал чIоагIдара балха дика новкъостал ду хан-ханнаьха укхаза чекхдолхача мероприятеша: коллективно кино, театре ахар, лоалахе ухаеча республикашка экскурсеш елга. Грозненча промышленни предприятешка — «Красный молот», «ГРМЗ», «Грозхимнефтестрой» треста коллективаца айхха шефски бувзам лоттабир.

Тахан дIадоладенна керда шу къаьстта бехктокхаме да совхоза къахьегамхошта! В. И. Ленин ваь 100 шу дуза шера цара хьалхашка латта декхараш сохкарчул дукха лакхаг1а да. Шоай дош кхоачашдара хIаннзе а лард йоллаш ба уж.

С. ШАДИЕВ.

«Чечингпромстрой» объединене гIишлошъерий дуккха дика гIулакхаш да дуйи. 40 шоар тарга тIадоатташ ц1е гIишлош доаккхиехь цар дIадаьлла шера. Тlакхе мел дезал хила беза Грозне керда квартира еда хьйна?

Сийрдача, шIенча шеллаша эггара йаьйа елха оттаьй укх шера «Черноречье» поселке, Сержень-Юрта, Гарагорск, СовгIа дахача бераш. Хоз совгIат лаьннад мехализаце ... ... техникуш денарха ... дика найчъаь общежити ... ... Ишта біарг тIоттаьш да Радио цIа а.

ХIара да масса доал аргаделаш, хоалуш латт вай город. Сайханова улицаг1а хьалае лелаьш 12-зза вIаштIеладь цIенош, ишта дукха этажаш бола цIенош хьалдара проект оттаяй ЦIеча Фронтовиккий, Ленинан улицашка, Орджоникидзен проспекте, кхычахьа.

ДIадоала шу хьахьала дукха цхьаболча гIишлошъерий цIерак белгаьъаха безам ба са. КIезига къаьльйгаляц цар шоаш хьалха гIишлош чIоагIа а нах раьза хургболаш дика а хьалийтара. Уж ба каменщикий бригадир Хадиев Шамсудин, асфальт буллаш бола А. Брундасова, бригадирий штукатур Л. Флюгель, плотник И. Кравцов, каменщик К. Поволоев, дукха кхыбараш.

ХьатIадоаг1ача кердача шера мол хьалду цIенош хьа а дикаг1а хиларах тема безам ба, хIана аьлча керда шу массанна а за дий къамаьгIча дикаг1а.

Г. ДЕНИСОВ.

СУРТА ТIА: Грибоедова улицаг1а бахача неха лаьрхIа хьаладь керда цIа. Автора сурт.

И. БАЗОРКИН, писатель

ДIАДАХАР 1969 шу. Цхьаьча дешошка юкъехьажача вайх хIаранена дагадоаг1аргдац цу шу ... цунна дехача сахьаташ.

Бакъда, керда шу доалдуча дийнахь, де дагадохкийни хилара дог доахарийн уйла яхда хьа хана, вочо хIамах дувпа лаг1ац. ХIара ди массаза дола хIаянглуш хилла дуьнен тIара дуьнеш.

Тахан са безам ба дIадаьхача шера сай дог гIоздалар, цо денна дикадар, эггара дикаг1дар сай книжкаш дешаьашта дувцаш, цар дагадала. Лаьрхlа ...ан соьна дIададахача шера.

ХIаванена лов шиий тайпара вIаьхий хила. Цхьаволча вуьзьа лелаш сатем бойка уйлаш ю, вокхо ше лотерейни билетех «Волга» яккхарга дог доаь. ХIаьта со вIаьхий вир Гаража, Доуле, Колойс. Оавце — лоаца аьлча «ВIаьшеренний боадонгара» яхача книжка тIарча сай эггара гаргара болча наха. Цар сона бовлабеш керда доттаг1ий, ВIаьхь, эдараш бе уж доттаг1ий. Сг керда доттаг1ий тайп-тайпара бола нах ба. Уж ба Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхой а, Советски Эскара бIухой а, школашкара дешархой а, студенташ а, Iилмахой а. Цар сога письмош яздув, дикка дуьц са халкъах, дIахо а ва йоалаш аз къахьегар лоеш ловцаш доах сона.

Хетаргахь цхьан дуккхабайчу цIаккха бIарга цо го а мег сона. Цхьабакъда, сона хов сай кхы а тешаме, дикка доттаг1ий боага. Из бахьан долаш се кхы а вIаьхаг1а, кхы а йоаз доалхаг1а хет сона. Уж доттаг1ий бахьан лаьмхха а дикдугарчаш сона 1969 шу. массана а дуццие лоеша боаккхаш, бергалахаш хуьрга со.

Кхычарна боаккхача лоархIаме хет хургйола гIишло мел эшачташ Iалашъяр — чертежашкахьа дика тхоь тIа юлаеча хIамарта кхачалола.

ХIаьта писателана ше яздо халаьь шийн хургйолча произведенена мел эша материалаш Iалашъеза. Из материал ох цо, кордоаг1а цунна халкъегара, истори чура, вахахашкара. Цу хьакъехьа а чIоагIа хьийкъа денадар сона 1969 шу. Дукха го бажиккхар аз. Дика, безаме нах бIаргабайча сона, къамаьлаш хилар. Къамела книжкаш тIера газеташ тIара а лийхар сай халкъа дIадахача денош леваш, уж кора'а йиш. Из бахьан долаш а раьза ва со дIадахача шера.

Бакъда, дIадахача шера эггара лоархIаме хинаа лерх! аз вай ленински парте нийса а хьакъал долаш а чухьарен хоахьарен политика лелаяр бахьан долаш вай деррига, Советий мехка къахьегамхой, массоша дахе а къахьаге а йиш хинна хIаралга.

Сона геттара чIоаг1а лоавха укх кердача, 1970 шера сай беррига къаьна а керда а доттаг1ий, вай дерачиа советски халкъ дIадахача шера санна, могаш-маьрша, ирса долаш хилар. Ишта хIана кхолдеш, Дьхьен вузкъа дебадеш цар дIахо а беркате къахьеги йиш хилар. ХIаьта укх шера аз ерх1 сай ар1аниара книжка йисталкхаа.

Керда шу даькъала хилда шуь, новкъостий!

И. БЕКИЧЕВ, художникий Нохч-ГIалгIай Союза правлене председатель

ХА IIIАЬХА яц. Из массанена а хоьш да. Цудухьа дика кхетадахIара сога ше денна хьабйихьча паькъа тIа тIехьашкахьа, селханарча денга юха я хьежаш, карагIдаьннарчун, даьчун уйла еш, итогаш еш, шийн цlенаш кхоашдашхилар бIаргагро гIерташ хилар. Цу гIулакха 1969 шера раьза цe хилча къа хургдв сона. хIана аьлча из шу граждански тIема турпалий Н. Гикало, А. Шерипова, Г1. Ахриева сьматина балха моделаш тIа из тIаг1ерта творчески болх баь шу дар. Тайшача гранитах дергда памятник, цу скульптурни ансамбла лакхаш 8—8,5 метр хургда. Памятник хьалдог1а1арга Грознефтяная яхача станце майдан тIа.

Со ишта дакъа лоацаш хинав «Советски къулбехье-69» яхача юбилейни художественни выставке. Цу выставке хьокха оттадаьа аз В. И. Ленинен С. М. Кировен скульптурни портретташ.

Шун шолдаг1ча хаттара аз жоп дургда республика художникий Союзе председатель се хилара тавра. Цу даькъе сайна эггара лоархIамег1а йола событи лоархI аз «Советски къулбехье-69» яхача зональни юбилейни художественни выставке дакъа лоацаш 25 вай художник хиниа хиларах. Къаьстта дикахетар хулаш да вай республикерча къонача художникаша цу выставке шоай дукха белгалдаш хьоахка оттадар хилар. ДIаболадуш болча къонача художникех пиг 10 сег вар. Хьажа ухараш дика могадаш дар. Асуханов Ахмадие, Шамурзаев Шамада, Идрисов Дадаша, кхичар балхаш.

Творчески плаши хьакъехьа дуьца массааз а хала хул. Хьалхаг1а а цIакхъа хоаш хилац хьона малагIча событе. Белгалваьлача малагIча сато хьо шийна тIаоэзвергда. ХIаьта а, город Грознена лаьрхIача граждански тIема турпалашта дог1аргдолча памятникий моделаш хьайра болх айса чакхбаьккха а сай хазарча вIаьха портреташ тIа дIахо болх бар а дагадоалаш ва со.

Ималлана а шу дIадоалаш сога дог-дуйлие гIоаде ю хьаж. Маккдаьттало боккхий зем хул ворачача менадаьтта ..., хьажарго—берий деганах цу дIадайнеча бераьа ...фух, ...—цо ... ведача укхача берал ... .

ХIаьта сай Грозне бахача дукхачча наха ... укх шера Первомайски улицаг1а ... дача хазе шоай бола хIебола ... ... Лоаха, сийрда ... ... 95 саг ва укхаза болх беш, царех ... ... чIоаг1а раьза ба цар балха.

СУРТА ТIА: Первомайски улицаг1ара Модай ателье.

И. ПЛИЕВА (сурт.

Яьссаленера агропромышленни комплекс

Мехка Мадйбоалехьа эггара боккхаг1ийола Джаушикумски агропромышленни комплекс хьалъер... ... ... Казахстана яьсса ... ... («ЦIе гIомараш») яьссаза йиг. Комсаш, сом, комараш, бьцадараш, тIаьта ишта шура тIуча доахана дошъараш а кхеде мегаргдаьче хьамача лаьттай 10 эзар совгIа гектар корлай ... специалисташта. Цига лехка хий дургда Сыр-Дарьях яхача ха тIа дукха ха йоаккхаш хьалъинча 6 миллиард гарга кубометр хий чулоацача Чардарински водохранилище.

Комплексана юкъег1оргьа цхьайтта йоккха совхоз, цхьаг1ар доахкхен консераш юь заводаш, коцаий генирех дьатта а вiпанаш аьла хьоар а доаккха масеехк предприяти. Къаьстта хьальаша хранилищаш йиц дулийгарг Казахстан Сибарег1ейн индустриальни центраш бIарчача шера сомаш бьцадаравцаш Iалашье.

Кердача даьтташка йоккхий агропромышленни комплексаш хьоар — Казахстана яьссача юрта боахача карарделчара керттера лостам. Цо Iалашду бола цуь бакха дуккхаг1а юкъегхьаьта, беда дIакхахьийтарга дIеухийтар кIезигду, керда даьттан карадерзадеча районашка тьовеш бошаи болхлой Iалашбу.

Владимир ОСТРОВСКИЙ,

(АПН).

...шиймо бе долла могаргдолча а тайпара дерригача мехкашкара пролетарият хьалххеелга. Оаш тхога ах, шолгІа ах тоьаш! Тхона а тоьаш нах. ХІаьта а, тхо дІакьалхашкахьа ух, тІеккха нах лаьтта кІалхаро хьалтІаувт. Эшар хІума дац пролетариата лакъаргдоацача пизех тешам беллел лог тийшан хулга мера. Къовсам болабелча тІехьашка буьлача оппортунистически кулгалхой мелал, кховчамбоацарш е зоьшал массашта дІатІа ма ехна оаш.

Оаш, французаша, дика кхетае езий, йоаллар Ленина; шун дилкъо хьалха лаьча революцеш дог урьоттадаь тха тактика. Шоайла хьалхагІа дІадохарийн шоай даьйн революционни традицей наькъагІа гІорба французски пролетареш, моллагІча а духьаленашта хьдлхашка юха ма социалба уж. ТІаккха кхоаненах а тешайба уж!

Германерча «независимцашка» хІана хьакхашкадаьд шоаш II-ча Интернационала юкъера хьабовлари вай Интернационала юкъе бахкара хьакъехьа переговораш йолае безам болаш хилари. Оаха царна жоп лелер, пролетариата диктатурей Советски Іаьдали оаш бакъдаь тІаьдар хабаргІа мера дац, Российски Коммунистически парте аьхха нийса лоархІ, шуца вІашагІа ца а кхеташ, «независимцашна» лонгентисташи санна йолча партей мелал, гІелеташ, харц уйлаш, леррагІа дІа ца яхар французски немецкии болалой революционни массашна кхетадалца йолча хана сабар делгаь, аьнна. Оаха денна жоп шоай мехка дІадовзийтилга де оаш. Шоай дерригача газеташ тІа кепатеха арадаккха из, цу жоьпа хьакъехьа орригача шоай мотт-

тигерча организацешка. Франце берригача къахьегамхошкаи кхьча мехкий къахьегамхошкаи хоам бе оаш. Цул тІехьагІа съезд гульe—тха концепци цунна дІайолайтар духьа. Тхога ала йиш йолаш да шо: из тала хургда. Тхона а дар хала! ХІаьта а оаха къовсам лоаттабаьб —тхо кот а даьлар. Ленина даьча исторически къамаьла тІеххьарча дешкъашьра уж дешаш са дег чу дийцар.

5 сахьат совгІа ха аьнхар Коммунистически Интернационала Исполкома цу заседане, цул тІехьагІа Коминтерне дІачуэцара условей хьакъехьа дешах аьнна премеш дІахо йир 25, 28, 29 июне а хІаьта ишта 14, 18 22 июле а. Цо тешал ду дош шІенхаштта а кІоаргга а дийша хилара.

Советски Россе тхо хаьчача хьалхерча дийнахь дела тхоья гуш дар Коммунистически Интернационалех дІаихетарах йола французски социалистически партеи. Малабузехьарча мехкий кхьча социалистически партей инициатива эрсашха болча тха новкъостий йоккха событи санна лоархІаш хилар. Массане а цхьатарра бакъьаь тІанйцар, Французски социалистически парте бехктоахамена кулгалхошна юххьанца дена даим новкъостал даь а Октябрьски социалистически революци лоарьа гІулакха бокхха пайда баь а хилар.

ДуххагІча хана бийса тІехьаяхалца йаьхлутт хиина дукха заседанеш хиначул тІехьагІа Россера тхо дІадихале хьалхагІа решени тІайийцар, Франце делегаташ шоай низма кхоачча къовсам лоаттабергба шоай парти Коммунистически Интернационала юкъейитар духьа, аьнна. Эрсашха болча новкъостаца шоай оагІорахьара, Коммунистически Интернационале дІачуэцара условеш нийсен хоадамболлаши кхоачашьяча

ярг ца хилар тІагІорттадаь дІа а дехаш, тхона дош делар коммунистически Интернационал шоаш дизай хьаллоацаг хилархи къобаллеаргхиларахи, хІаьта дІахо йодача хана Франци Коммунистически парти цІаккха тува ца луш ишта дьал а лаьшар.

* * *

Кхы а массехк дош ала безам ба са III-ча Интернационале дІачуэцара условей хьакъехьа дІахо прешеш хиннача Коммунистически Интернационала II конгресса балха юкъе оахош лоацца дакъа лоцара хьакъехьа.

19 июле Петроградерча Урицкие шІерагІча Двореце хиича Коминтерна II конгресса хьалхарча заседане дукъен хальашта юкъерча гІулакхиш коммунистически Интернационала кертерча декхарийн хьактехьа йоккхе доклад йир Ленина. Цо къамаьл дешта Ленина дувцар капитализм хІана на хила йиш ца хиларах а котелон революцеча пролетарски парте лоархІамах а. Капитализмо пролетарски революце мехках сий доацаш мел дар дуне а, блокала сагогнашца из даькъала яккха, цунна мопал тІакховчаен из шельдийтен из гІерте а, — большевизм эшлютурга капитализмага, капитализм эшаргья. Империалистически тІом хилаехьа Европан Американ пролетариат мера яцар II Интернационала юкъе. Ца бакъьаь, ловлан кІелан кІалъеллача Азерен Африкерен бІаьши миллионаш бола маІе нахи кхаьлехи а болах империализма Іалапа кІал. ТоІадаь доахкача халкъаштен мехкаштен новкъостал де отта деза Коммунистически Интернационал, хІаьта, цу новкъостало хоадамболлаш хІаша тохаргъя империализмай юхле йоаче капитализма этапа.

Коммунистически Интернационала II конгрессе хьеллар Петрограде хилар, дІахорча денощка Москве, Кремле бир конгрессо ший болх, хІаьта 7 августе цо из чакх а баьккхар. Эрсашха болча тха новкъостаца конгрессе хьийхабар империалистически тІом болабеннача юххье дена а тІом латтача юкъагІа а шоай мехкашка тІемая капитала наступленеи духьала тоадамболлаш бола къовсам лоаттабе мел гІийртараш. Эрсашха болча новкъосташа тхона могадора Советски Союзе капиталисташи помещикаши бохабе аьтгув бьккхача къовсама методашта вийзна елга, уж Іомаелген тІаэшлаген.

Хоьи ма дарра. II конгресса решенешка бокъонца ма ярра белгалъйир хьалда йола Коммунистически Интернационале дІачуэцара условеш.

Коммунистически Интернационала II конгресса балха результаташ Іадьмате лоархІаме яр, чІана хьнла бига мехка — Германе, Итале, Франце, Чехословаке — пролетариатага цар йиш хилийтир европейскии дунеш политике йоккхача лоархІаме йола шоай коммунистически партеш хьае.

Конгрессо тоадир... «буржуази парламенташка реакционни профсоюзашка, капиталистаиен болхлошта юкъерча цар Іупен хІана укх гаьнта тухла ца беш бися миллионаш болхлой болаш мел йолча моттигаш ца болх биза бирг ца хилар харц деш хиннача»...[1]. цхьаболча коммунисташа даь гІалаташ.

Революционни болхлой массай низгІа II Интернационала йоккхагІйола партеш цунна юкъера хьальлар, пролетарски массаш Советски Рос-

[1] В. И. Ленин. Соч. бизза гулаш, т. 31, агІ. 275. РЕД.

сегахьа а эрсий революцегахьа а лестар. Царна бІаргагора, е блокадане а, е интервентий эскарен флотек эгтессена а эрсий большевикий турпал къонахчал кагдулургдоацалга. Болхлошен ахархошен даьккха Іаьдал меттахьа ца доаккхалуш дисар, интервенташ бохабир. Большевикаша дерригача дунега дІахьеккхар, болхлой класс хІанз дена аІа прогресси эгара чІоагІагІа йола рычаг хилар. Ишта Советски Іаьдал долаш хилара факто ше дерригача мехкий пролетарешта юкъе чІоагІбора шоай низ чІоагІа хиларах бола цар тешам. Из дар эрсий пролетариато дунеи пролетариата даь Іалаьмате доккха гІулакх! Цудухьа дерригача мехкий пролетареша шоай вулг кхувладора Советски Россега, III-ча, Коммунистически Интернационале ухар уж...

* * *

Франце тхоаш дІадахале хьалхагІа Ленингера дийхар оаха цун Іалинка юша а тхоашта хетаденнарий хьакъехьа цунца дагадовла а тхо цо тІехдилга. 28 июле Іалаьмата безаме тІейийцар тхо цо вІамигача, болгалъьынна йоацача, цхьалхача, Кремлерча шиий цабинете. Цхьан сахьатал вІ сахьатан хилар тха беседа.

Эггара хьалхагІа цо тхога хьаттар шийна гетгара дика йовзам хиннача Фландерча гІулакхий хьакъехьа. Цхьаьха юха а аьлар цо тхога, дІаяхана хинарча тха мехки гІулакхий, французски белггазз аьнча парижски, пролетариата ше чІоагІа сий деш хилар. ХІанзара якобинцаш санна лоархІаш бийцар цо коммунисташ. Из дог тийша вар Коммунистически Интернационала методаш Франце йоккха кхоане йолаш кургдиларах, хІана аьнча цуй бокъонца

йола революционни традицеш дІахо хьара маІан долаш уж йоландаь...

Тхоаара ший беседа чІаккхоалаш Ленина аьлар, Советски республика йохие гІерташ кхаь шера шийн хургдаь йолча капиталистически Европа тедам фаьммаба. ХІанз относительни машар хургба тха; оаха цунах пайде эцаргба тхоай тишбенна мохк верда-баккхара шиабулургбоацаш бараи.

Тхона хетаденнарий хьакъехьа хеттар йир цо тхога. Оаха жоп делар цунна: Советски Россех йола, оаха йицйолийтаргйоаца уйле даим тха дегашка латтаргья. Оаха цунга аьлар, хьанца хІама ца дуташ тІахо йохабаь боллашеха а, дерригача мехка гхоаа зевннар котело йракъергхилар бокъонца хьахлоккхаш йола энтузиазм цо, кхоанехах бола тешам, аьонехьа лав.

Оаха деннача жопа чІоагІа раьза хиниавар Ленин. Цо тхога аьлар, Франце ший йоккха коммунистически парти хьалар ма чІоагІа лоера сона, цун вахар къьестта чІоагІа уйла тІаьхайта дуаш хургй со. ХІаьта тхоаара ший беседа чаккйрдаш цо хьалихайкадир, хьалхагІа а йІаьхагІа хана а ший тхоца къамаьл де йиш ца хилар шийна чІоагІа халаьетташ хилар.

Кхоана тхо Парижe дІадахар...

* * *

Сиха Парижа пролетариата хьалхашка отчет йае лаьрхІар оаха тхоашта тІайилла задани кхоачашьяра хьакъехьа, цудухьа парте секретариато собрани вІашагІтехар парижски цирке, цу хана столице эггара йоккхагІйолча помещене. Тха собране 40 эзар совгІа къахьегамхой баьхкар. Халае чаккхдоаладелар гхо трибунагахьа, хІаьта ала дезаш да,

цу йоккхача городе изамо вецовкххаш, изамо вІадха, изамо дог тоадолийташ йола. Октябрьски социалистически революцех ше доккхал деш хилар дукхача сахьаташка хьахлайкаделча а цунах даьца эггара кердагІен эггара дикагІен бола кхаъ бахьаш тхо хьалхашка лаьхача а французски халкъа собрани цІаккха а ца хиина хилар.

Дагадохийта дезаргдий, вахош денначе дешага хьежжа Коммунистически Интернационала тІехьа «Юманите» оагІонаш тІа, ерригача Франце оаха пропаганда йолаьь хилар? 1920 шера 15 августа даьа 25 сентябре кхачаалца берригача мехка гІалла чаккхдьлар тха, тхоай аьакъага чоай бора оаха Коммунистически Интернационала II конгресса дерригача документий хьакъехьа, ерригача решеней хьакъехьа. Конгресса решенеш 4 буьт совгІча хана бийцар берригача мехка, эггара истарагІа йолча юрташка а кхоачийн. Дувцаш дола хІама селара чІоагІен массе оагІорахьарен хІанзалци цІаккха дийцадац. ХІаьта 1920 шера декабре Туре йиначa Французски социалистически парте съезде Коммунистически Интернационала юкъелахарах дола дош эггача хана шн дакъа голосаш дукхагІа хиннараша аьал а лоацаш съездо хьакххийкадир хьалха хиинача пачхьо Россе территоре тІа Советаш котьаьхача, хІанзалца дІа мел яьхача хинйй халкъийн эггара аьнча болашагІен эггара прогрессивнагІен дола Іаьдал кетдаьккхаь Коминтерна II конгресса кертерча декхарий йолча Ленина тезисехи тактикахи масседолча тІаманца а кхы къаьнаьт доацаш а дІаккетилга.

(АПН).

М. ЭСАМБАЕВ, РСФСР халкъа артист

ИСКУССТВО халкъа да, — аьнад В. И. Ленина, — ишта дІадоладу ший къамаьл РСФСР, Нохч - ГІалгІайчен, Киргиски ССР, Къилбаседа - ХІирийчен, Черсий-Балкхарой АССР, Дагестански АССР халкъа артисто Эсамбаев Махьмуда. — Уж дешаш даим дага латт сона. Къахьегамхошта коммунистически кхетам лучa бокха лоархІам болаш а искусство. Цудухьа советски артист декхарийла ца наьна деташка йоккхий идеяш кхаьхьа. Из декхар кхоачашдара дІател аз сай ерригa гоьвал, берриге низ.

ДІадахача шера мехка тайп-тайпарча моттигашка гастролешка хилар со — Латве, Литве, Эстоне, Казахстане, Киргизе, Душанбе, Ташкенте, Самаркандe, ишта кхыча городашка. Туриалгороде Бресте сийлен гражданин хержар со. Ялте гастролешка волча хана «Украина», «Осетия», яхача теплоходий морякаша со хержар сийлен капитан, хІаьта капитана форма а елар.

ДІадахача шера дига чІоагІа товш хулаш бокха кхаъ кхаьчар сога. Генуе хиначa музыкальни фильмай дунен халкъашта къахьча конкурсе цхьоалагІча степена диплом елар аз дакъа лоацаш «Ленфильмо» оттадаьча «Лебединое озеро» яхача фильмане. ХІаьта цига Злой гене роль ловзаярах сона елар «Золотая Ариадна» аха хьалхара преми.

Кердача шера со вода кердача гастролешка. Гастролеш дІайолалу Къилбаседа - Кавказа городашка гІолла. Цул тІехьагІа со гІорза Украине, ишта кхы дІахо а.

Цхьанна йолча киностудеша вийхав со кердача шера фильмашка дакъа лаца, «Мосфильмо» оттаду «Певица» яха фильм. Цига хьалханиьлача артиста роль ловзае вез со.

«Ференц Лист» яхача киностуде оттаза лерхІ сийлахь-йоккхача скрипачел, гІорваьнача музыкантан Паганинех дола фильм. Паганиние роль ловзае вийхав со. Ишта я кердача шерара творчески планаш.

— Массехаьа со хиларах, республикашка мел гьина валарах, — йоах Махьмуда шийн къамаьл йистедоалаш, — со уйлаш, со дог даим вай республике да: Нохч-ГІалгІайчен искусства сий лакха лоаттадайа вер ца со дІатеръяа аз сай ерриге гоьвал.

Ф. МУСТАФИН, ГрозНИИ

Іилма-техническа отдела начальник

ВІАЛЛА ца хиттача тайп-тайпарча берхате хилар тхона дІадахача 1969 шу. Дукха лоархІаме мероприятеш чаккхъяьхар института проектах вай Даьхен тайп-тайпарча предприятешка.

Царех цаІ я вай городерча крекинг-заводе ший тоххама болх дІаболабаь «Г-18» яха установка. Хьалха чІоагІа дукха хан кхаьа дІабехаш процесс яр кубашка меxкдаьтта коxе баккхар. ХІаьта хІанз гаьна дац «Г-18» яхача йоккхача установка ю бовхарг-бола ди.

Ишта лоархІаме гІулакх дар тха разработках «Гипрогрознефть» проект а оттаьь город Алгерске мехкадаьтта химически комбинате комбинированни установка болх бе йолаелар. Фуд цу установка деннар? Цо тоаю хилийтай къахьегама обсарле кхоаза хІана яц аьнна лакхье, хІаьта заводо арахецача продукцета дІабода мах 22 процент лохбе, ишта шоьза гаргга хІанз дац аьнна кІезигданнад эксплуатаци арга дІайодар а. Ала деза «Г-18» яхача установкана разработка яча дукха къахьийгар технически Іилмай кандидата В. К. Америка. ХІанз уж шакхе а мероприяти Москве Паччахьалкхен премe лауреата бокъо ийхара дІалхьийта я.

Технически Іилмай кандидат П. Г. Игонин кертe латтача отдело аьча разработках Поволжьен Украинен мехкадаьтта чаккхдоаха ши завод а хІанз синтетически хьалха кислоташ доахаш.

Ишта дика вІаштІехьбаьнкхаь институте изобретательски болх а. Дукхаьл цхьан шера СССР Іилмай техникан Министрий Совета паччахьалкхен комитете дІалакхьийтай оаха 42 изобретенн. Царех цхьайтта изобретени автор малав а хойташ хьалъийта аьнна хабар юха денад, хІаьта юхейисараш тохкаш я. Дика лел изобретательски болх Г. В. Шоне кулгалдеча проектно - контрольни отделе, ии, Байбурсний, Дорозов, Лосев, Молович керте латтача отделашка.

Цул совгІа дІадахача шера тха института болхлоша яхий 230 рационализаторски предложени, Царех 150 хІанзале а балха юкъейилаб. Шера паччахьалкхена цу предложенеша бу аьйла 23 эзар сом да.

КІезига балхаш дац института коллективо чаккхдьхараш, цхьабакъьла, кхы а лоархІамегІа декхараш да тха В. И. Ленина 100 шу дузача шера кхоачашде дезараш.

И. Павлова сурт.

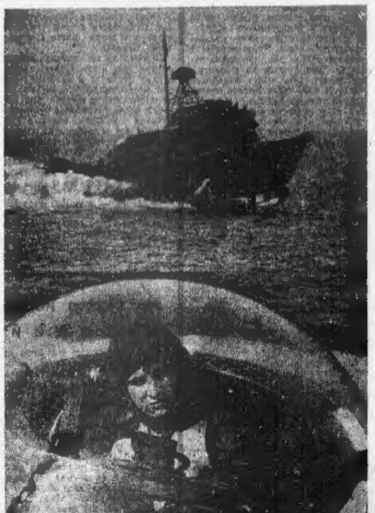

Фийла лорау вай Даьхен форд цанара доазош ЦІеча Байракха ц-ени даьхъа морякаша - пограничникаша. Дийнахь а бус а, Іаь а аьхки а, чІоагІа форд хьалбеш мух баьина хилча а кхочашду шоай атта доаца, бакъда сий дола дехкар.

СУРТА ТІА: доазонцара кемаш походе, хьалхашка — къона матрос артиллерист Владимир Тимченко.

П. КУЗНЕЦОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

УЙЛА ЕР ГІАЛАТ ВАЛАЦ

Тоьал ха я шурий-товарни фермашка болх беш со вола. Цу юкъа аз зийнад хьайбашта дегІе пайдане дола тайп-тайпара доакъар шортта Іалашдарал совгІа из царна шийн хаинахьа, хьалхе а оттаьча рационага хьежжа лоттадаь хьайбай продуктивность лакхьара мел лоархІаме да я, хІаьта цу шин оагІонах цхьанна кхоачамбоацараш нийсделча лоаш дола толамаш даха йиш йоацилга а. Цудухьа аьхки дена доладелар тхо цу доакъера ерриге кийчоакаш е. Тхоай шурий-товарни фермана болхлоех вІашагІъелла оаха доакъар Іалашду бригада. Цу бригада болхлой низашка кхоалашдир гІоша а моша а — дерригa доакъар. Цул совгІа долаш долча доакъера дикал лакха я. Доакъар Іалашлеш хиннача хьайбаш леладерашта хоьра шоаш Іалашлаьча доакъарца хьайбаш кхаба дезараш шоаш болга. Цудухьа да Іалашдаь доакъар лакха а шортта а. Бакъда из а дерригa дац. Хоьш да доакъар мел дукха хиларах хьайбашта из дІадалара гІулакх зооветеринари бокъонаша дІа ма дехьара ца леладойя, цох бовза пайда Іаьха бокхха хургбоацилга. Из гІулакх гергал а даь вІалла хьайбаш чуовша а дале хьайбаш кхабара рацион оттаьяр оаха. Баьле ферма толамех дукха дувцалга яц. ХІана?

Цох лаьна дувцаргда аз кІезига дукха. Массайолча хана тха ферма «Орджоникидзевский» совхоза чуйоагІаш хиннай. Цудухьа совхоза специалисташа, кулгалхоша дукха болх бир фермерча хьайбай продуктивность лакха хилара хьалаьш вІаштІехьадоахаш. Хьалйир 290 бежана лаьрхІа йиь мутІагІа хьайбаш лоттадергдола корпуш. Цу чу аьа мел деш долча балхашта механизмаш йир: кхо дІадахара, хий меладара, хьайбашта доакъар дехкара, уж дестара. Цхьан дешеце аьттакнопкаш тІа шеаг тІейбе мера ца безам дар помещена чукьа цу баьлаш. ХІаьта доакъар а хІера шера шортта Іалашдора. Цудухьа тха коллектива торо хулар кІера шера хьайбай продуктивность лакдача бовраме хилийта. Ишта, дулха кхоабача хьайбашта дийнахьа буьсе тІаккхета дулх 500—580 граммаш а гІех хулаш, уж чакхаба доладаьчул тІехьагІа а.

Укх шера, тхона хетаргахьа паччахьалкхена Іаьха пайдане хургбоала хулам хинйаб тха бовхаме. Хьалха дена тхоай хиннача даьй доладаьрa аьнхай тха ферма. Из дІаеккнaй «Овощевод» совхозага. ХІаьта цар дулха кхоабача хьайбашта меттел шурийна кхоаба доахаш доладаьд. ТІехьагІа тха ферме духхьал шурийна кхоаба доахаш мара хургдац. Ишта да гІулакхаш. Тхона хетаре нийса дац ферма кхыча совхозата дІалелар. Цкъа-дале ферма хІанз ше йолча хургйолаш яц тІадоагІача шеррагІча мера. Цу гІулакхо дІадех керда помещени хьаьлар, хІаьта доахан шоаш хиинарат мера кхы ІоттІаккхетаю дац. ШоалагІа-дале тхаьр санна йола хьайбаш леладу, дерригача балхашта механизаци яь помещенi товарни склада дІаяла лерхІ. Из да цу су цел йолча оборудовани демонтаж а яь, помещени капитальни тоне эзилга. Хьалха из санна типовой гІишло чаргІа дІадаха аьча а дза, керда помещени хьалье а эза, хІаьта керда хьалъечуча оборудовани оттае а еза. Мел средствеш дІатІоргьа цу гІулакхага! Цудухьа а хІаьта хІанзачул тІехьагІа организационни балхаш деш хьайбай продуктивность эшалургхиларах а нет тхона из гІулакх нийса даьлац аьнне. Уйла ийна бакъалье хургда цу гІулакха кхы а.

ХІана массехк дош ерга.аа тахханача дийнахь оахош беча балхах, тхоай толамех, производствени кхоачамбоацарех, ХІаьта уж долаш да.

Тхьовра аьнача тайпара механизировани ферма я тхайр. Дале а цхьацаройла ка йоагІа дукха балхаш кулгашца де дезаш. Массала, аьхлагІа дз да скребкови транспортеp вац, дулха хІана дац цунна эшав — электролебедка. Из а болеш бе. Цхьабакъда кхалингаш кхоачаенна къайна звездочка дІа а баьхке кердабар дІаоттабара оаонагІеоалаш саг вац. Из бахьан долаш шв бІаь совгІа долча бежана кІалхара кхо кулгашца дахе дезаш да тІанз. Из техкача лоадамбоаца кхоачамбоацар да, бакъда шиф ханнахьа из дІа ца даьккхача, производствена чІоагІа Іатта да.

Дале а шоай низ кхо ца бийна дика къахьег тха коллектива. Са шІераш яха безам ба доаркай Л. Джубагыровай, М. Магомаевай, З. Эльзевай, Шоаш гІулакх деча доахах хІараанегара шура миккара плани хІаццале кхоачашьяь байнаб уж. ХІаьта ала деза тха ферме хьадоладаьча доахангара йоаккха шура вІалла кІезиг ца енилга. Из де торо хиннай цаз хьайбаш кхабара рацион нийса леланрах. ХІаьта из ишта я. Доаханна дийнахьа буса 8—10 килограмм доакъара единица лу. Цу юкъе йоагІа 40 килограмм силос, 5 килограмм йол, детташ долча доаханна 200 грамм концентраташ.

Тха ферма коллектива нийса лу хьайбаш кхабара зооветеринари гІулакх. Цудухьа тоаламаш а во да.

К. МУСАЕВ.

Ачхой-Мартана районе «Овощевод» совхоза шоалагІча шурий-товарни ферма ветеринари вр.

Хьалха латтараша дувц

ГОВЗАЛГА ХЬЕЖЖА ХУЛ ТОЛАМАШ А

Ялх шу хьаьле ера со Урус-Мартана районе «Герзел» совхоза шоалагІча отделене шурий-товарни ферме. Цу хана а кІезиг дукха хьайбаш леладеча болх бев яр со. Цудухьа кхераме хетацар сейга леладе деннача доаленгара ялха эзаьче шурий план. Со ферме еьача хана тха коллективе меттел совхозе а дикагІа ноаргІаш яр дешца бола Элзанова Лейла. Аз лоьркІар цунца социалистически цхьен ала.

Бизза болча новкъостаьта юкъера аь ар ма. Кхедацар Лейлас шийна хоар, маьрра хьайоаьийтар ший опыт. Цо кхетадора, хІара доарна шичача кьийвала, тІаййца социалистически декхараш кховчашдерга торо хургйоацылга. ХІаьта хІара Іеттагера шура миккара денна дош бехктаме дар — дийнахьи буса ялхайтта килограмм. Шу чаккхденалаш бІарччача шера бьча балха итогаш йир оаха.

— Укх шера Іа кьотало хьахкехьаьле а тІадоагІача шеро-м тІекьаотергья аз хьа, — гІадъяа дувцар Лейлас. Сол дукха тІекьайнсадацар из. ХІара Іеттагера шура цо кьоаке шура аз хьакхаьчул 50 килограмм шера кІезигга яцар.

ХІара шера ишта хулар. Цхьан шера Лейлас йовзитар нетале, деза шера са ца йоалар. Укх шера а тхоайла яь лелаеш да тхо. Дийна лакхъенной хІанз тха болча говзал ялх шу хьала хиинечул. Цудухьа тІех да тха толамаш укх шера хьалха дІанкаче шерашкарчул. Ер кхоалагІа бутт ба аз а Лейлас а доаленгара шура миккара шера плани кхоачашд а яь тІадоагІача шера чотех къахьега. Цо кьаьоке толамаш говзалга хьежжа хула.

Хоа ца луш дисадац Даьхене оаха хьийга кхь. Укх шера дукха Сийлен грамоташ, маьлера совгІаташ тІийнад сона.

П. ТИМЕРБУЛАТОВА.

доярка, районерa депутат.

ДЕГАШ ГІОЗДАЬННА

Пятилетна хьалхера шу деллуш буруш тохара пхо шера план цхьа шу хьалха кхоачашъе дош деннадер тха смена коллектива. Цу тайпара декхар тІеэцар чІоагІа лоархІама гІулакх дар. ХІана аьнча чеченерча геолого-технически хьелашка буруш детта дезар тха, мехкадьттан газан гучайоеккхаш скважина сика чубуьр маржал. Иштта хьелашкха болх а беш, гІайяца бехктохаме социалистически декхараш кхоачашдара йоккха опыт, лакха гоевал, дешан эшар. Из делла хІама дика кхета а деш, сменерча хІара саге кІоаргга Іомайир технема буруш тохара технологи. Цул совгІа хьалхагІа буруш деттача балхаш даь йоккха опыти лакха говзал яр цар. Цхьанхха къовзам ца хулийташ скважинага бола бийтара мел эшар да из. Ишта тхоаед бІубенна бола дІаболабир оаха. Ала деза, низ ца кхобеш къахьегаш хьабоьхаьб смена болхлой. Цудухьа тІаьхьалерагІа декабрe 5200 метр буруш а тохаш, пачхьалкхен пхо шера план кхоачашъе кхерагІдаьлар тхона. Къахьгта лакха къаьмашu довк тха смена болхлоша сийлаль-йоккхача бьича юбилейна шийна аьча укх массанана а еэаче хана. Совсам тІхьоалагІа декабре къоТІеанзачелхьа 1400 метр буруш тохад оаха. Заданех тоха доагІачул дукха а дукхагІа да на. Пятилетка чаккхьелалехьа кхы а 1800 метр буруш тоха лерхІ тха смене болхлоша. Оаха тхоай дош кхоачашдергда. Ишта лакха къахьегама толамеш а доакаш дегаш гІоздьнна кердача шера чакхьа дакьхьдас тха.

М. ТОЧИЕВ.

«Малгобекнефть» НПУ буруш деттача конторе бурдестер.

КОММУНИСТ, БРИГАДИР

Серов Амос Агафоновича шийн къахьегама кенош дІакадеш даьрхІа календарь хиларе шу тІа «1970» яха цифраш латта дукха ха хургьар. Дукха ха я «Грозпромстрой» треста № 5 йолча гІишлош - монтажни управлене штукатура шийн къахьегама шу делаь.

ХІана вай республике цІи хоза саг ва из. Даьхено шийн эггара деналгІа дола совгІат — Ленина орден еннай цунна. ГІишлошъеча шерра пайда эцаш я цун хьалхара методаш, хІаьта «Чечингромстрой» объединене дикагІйолча болхлой шІераш йоахача хана хьалхарчаца йоаккхаш я цун цІи. Вай мехка тайп-тайпарча гІишлен объекташка къахьегаш ба цо Іомабаь болхлой.

ХІаьта шевонга а аІавоалалаш 22 шу хьалха. Дукха хало бІаргаенна аІамига саг вера гІишлошъеча. Цхьач юкъагІа къахьо хилар болх ха шийла латтар, специальерхаш а доацаш хала дар болх бе. Тоьал яцар механизмаш, гІишлон материалаш, балхо опыт. Хозахета алаш, хало тІоттача мера воаза йиш яц саг аьле. ХІаьта уххаза цун дІалла йийзар низ болчоа мара дІалла могаргдоаца халагІйола экзамен.

Вахаро тайп - тайпарча моттигашка кховчавир Серов. Бакъда, цунна бола бьчараш дахаргьягьиш-чуй безаме ... хІама дуаш йола бІаргаш. ХІаьта цун новкъостий дукхагІа теркаш тІакйазар-м це шу беча балха ер йола йоакхо яр.

Грозне ваха сага йоаза хуртьа А. П. Чехова цІерагІара библиотека, школаш, кхыйола тайп-тайпара злакеш. Царна хоза аьча отделката хьежаш моллагІчоа дагалосхаргдац жичара доагІате е хоза хІама, малагІа кулгаш да из хьакхойлар, ихар санна дола хилайн. ХІаьта гІишлошъеча-м из лоархІаме гІулакх да. Из бахьан хила мег Амос Агафоновичa шийн новкъостaшна цхьана кІай гІум, цементи слюдан уьш йолча раствора рецепта тІа уйла еш ватІаш дукха ха яхаь. Зехьа йовзаар аьккха ха. ХІана дуккхача наха хозахет цу маркхалла кийчлаь цІенош.

Нах бола хьабе из беча Іомабу цо.

Дукха тайп-тайпара общественни декхараш да Амос Агафоновича. Массехказа партийни бюро членалла, управлене постройкома, районни Совета депутаталла хийжав Серов. ХІаьта цун массаза вІаштІехь а даьнад наьха дегашка дола наьнанаш даха. Царна шийна могаш тайпара гІулакх де.

СУРТА ТІА: А. А. Серов.

Г. Левина сурти тексти.

КПСС ЦК ТЕЗИСАШ ІОМАЕШ

Тейкам тІабеххийта дадугІ тха бовхаме къахьегамхоша «В. И. Ленина 100 шу дузаргаь» яхача КПСС Центральни Комитета Тезисех лаьца политинформатораша еча беседаш. Йоккхача лоархІаме документ ше хиларах тхара цу тІа кІоаргга дьышхал Сийлахь - йоккхача Ленина гІулакхаши идеяши.

Тезисаш къахьегамхошта дІакхьалийтара балха партийни организаце юкъеэзаб партийни а бовхама а активисташ, агитатораш, пропагандисташ.

Чулоцам болаш а къахьегамхоша дика кхетаеш я цу документах беседаш яь политинформатораша А. Кудрявцева, В. Копылова, Н. Федорина.

Къахьегамхой творчески низ хьайдьа Тезисага. Кердача В. И. Ленина 100 шу дузара юбилей лезахаргдолча шера дикагІа къахьега дош ду цар.

Н. МОИСЕЕВ.

Сунжески районе «Победа» совхоза парторга секретарь.

«СЕРДАЛО»

2-гІа агІ. 1 январь, 1970 шу.

Ведзижев Ахьмад — Лоаца дувцараш

Iаббаса дош хоадам болаш да

ТХА юрта массанена хоаш да Iаббас лоацца деша хоадам бе хоаш волга. Дош яьха кхса кхоеда везаш вац, оал цунах юртахошта.

Цу сераьа кхаьаIерга тохаха гIанда тIа ваьIар Iаббас а цун позавазо Довт а. Малх чубизабар, бакъда, боад болаьза бар. Ше араденьнха гIулакх дицденнадар Iаббаса. Шека ецар, из цунна дицдалара баьхан Довта дувца хабар эилар. Дукха баьхача а дайнача а боккхийча маза дувца а кордоагIа. Бакъда, цар хабар юкъаьгIдальнкар шоай коара араьхьнча Iаббаса сесага Базнпата.

— Хьо-м хIанз укказа ма ваьIий, кхоана долхац вай? — аьлар Базиптата раьза йоацаш. — Цхьаькха хIаманна сагота вац-кх хьо дувца хабар хилча.

— Вода, вода, укх сахьата вода, — вегIачарга гIеттар Iаббас.

Гуш дар шоай къамаьл юкъаьгIдалера Довт раьза ца хилар.

— Фуд цигаI — кхаьттар Довта, цхьа Iаббаса в гIаккха Базипата в бIара а хьожаш. — Сагота йолаш хIама-м дац.

— А, сагота хIама дац, сихха моп делар Iаббаса. — Базипата вашой воIа Юсапа ше балха волчара Iей доагадо дахча яздейтаргда аьнадар тхона... Кхоана из цIаде колхоза председателагара Баматагара машина еха вага везаш вар со...

Цу хана боккхийча нака хьеIаавра тха юртара хIамига сег Элберд. Элберд, цо дах во хIама деце в, юртахой безам шийца дукха болаш вацар. Уйла ел ваш, цо ца кувцаш цхьаькха болх бацар тха колхозе, бакъда, цхьаннаьа а беттал, шин беттал тIех соцеш вацар. Цудухьа дар дейнар, ныхьаш дустар, а кхы цхьацца цIараш тоххар Элбердах юртахоша.

— Элберд ваьнйтача магаргвац цига, — аьлар Довта из шоашта дукхьал сайра дика а йийца соццеше. — Ер вахача хургдолаш да из гIулакх.

— Геттара дика магаргва, — раьза хилар Iаббас. — Даьна виса, Элберд хьо, — аьлар цо цунга, — вай колхоза председатель Бамат волча а гIойя кхоана районера довго дахча цIадк аз машина ях алал цунга.

—Тхо хьога хьежеш укххаза дагIаргда хьона, — тIатахар Довта.

Боккхийча наьха шин жопага дуиза хьежо базийтанзар Элбердо.

— Воллахiи, со цига ваха йиш йолаш-м вац, — аьлар Элбердо.

— Фу хиннад цигаI — кхетанзар Iаббас.

— Со везац цунна.

Цхьа Довта бIаргахьежар Iаббас, тIаккха гаьна йоаццаш латтача Базипатагахь дIахьежар,

— Са да вахача кашора, — аьлар Iаббаса юххера а, — хьо везача мара хьо чу ца воде, цхьа цIа-м дагIац укх йоккхача юрта хьо чувеха йиш йолаш.

Раьза воацаш дIаваьхар Элберд.

— Нийса хоадам бар Iа баьр, — аьлар Довте хIамига сег дIаваьзача.

— Тиша тIехье я, — йоакар Iаббаса. — Вай моастагIий цхьацца кхуьлаьа мзааморг.

Тешал

РАЙОНЕ дукхьача наха воззаш во Iаббас. Цудухьа дахачох дейнох хIама хатта костхаста нах ух из волча. Дукха ваьхачоа дукха дайнад, дукха дайнача дукка хов оалаш да. Дукхо ваьха а, дукха хоаш а ва Iаббас. Цудухьа да цунга хIама хатта нах ухалга.

Тамаш янзар Iаббаса цхьан дийнахь лоалахарча юртара Товсолта ше волча веча в. Из хIанз цхьа гIулакх хиннадецаре воагIоргвацар.

Хьаша ювчох кхийтта, чай менна вахалаца цхьаькха хIама хаттанзар Iаббасо.

Юххера а Iаббаса хатта а ца девзаш Товсолта ше хьадийцар ше дена гIулакх.

— Бехк ма биллалахь, Iаббас, хIама хаттар зене дац ма валий...

Бакъда, бакъда, цхьаннха хIемана зене дац, — юкъаьликкар цунна Iаббас, совнах хабараш а ца дувцаш керттера дар цо сихаII хьадувцалга лоеш.

— Йиlиг ер тха... цунца зоалалоп денадар сона тIа укх шун юрта,

Шек волаш сенна хьаьша бIарахьежар Iаббас.

— Йилига зоакалол дена кургдац,— йоIа дена хургда.

— ХIаа, хIаа, йоIа, — сихха раьза хилар Товсолта.

— ДIахо, — аьлар Iаббаса.

— Бийберда воI Элберд ва йоах... КIеззига-м сона кайна вовзар из, хIаьта в юкха вевачоа дикагIа ма вовзий сег.

Дегаьх раьза эилиазар Iаббас шийга даьча хаттара. Дика тешал де йиш йолаш вацар Элберд. Массане тиша тIехье оалар цунах. ХIаьта, зоакалола юкъа мотт техка а пацар цунна.

Массанена хоаш дар Iаббас дацца ира хилар, бакъда, къайлагIа сагах хIама алара раьза хилацар из цIанкха а.

— Цунах хьайна хетар Iа шаьаарга дог доваш вина со, Iаббас.

— Фу аргда аз... Дикача даь воI ва... Дика кьонах вар цун да. Массаен шу мара мичад из винна, — хеттар цунца чакхдоалара раьза хургвоаш вар Iаббас.

— Бакъда, цIаха бакъда, — раьза хилар хьеша. — Массане дика тешал деш вар Бийберд.

«Хьайна из вой са волче хIама вена хьо» — дагадекар Iаббаса.

— ТIаккха, воI, деноа, балха мишта вр?

«Сона кхачара вола дагв-м вац хьо» — юкъ уйла йир Iаббаса.

— Аз сай даьз дуз бутъ хьона, цун даьл къацналагIа, болх безаш саг укх юрта кхы цхьаьцца ма хургвацар.

Товсолта раьза вар Iаббаса Элберда даьна дош хиннача тешала. Дало а шай нийц вила гIертачох хоадам боллаш дош цо аьнча дикагIа хетаргдар цунна.

— Назаца мишта ер Iимарзо вий?

— Фу дувц Iа, — шин кулг хьаладаийтар Iаббаса. — Ше мел вахача хана накага цхьа окца дош ше дIа ца аалеш, накага шийга хьа ца аалийташ ваьна дIа-м вахлар.

— Мала вуеш Iа, ва IаббасI

— Бийберд вуец-кх... хьо йоIаца зоахалок хьовдаьча Элберда да.

—ХIа-а,—аьлар Товсолта цхьа беша доацаш.

Шийна хетар Iаббаса сихаьгIа хьаьлерта Товсолта дог доакаш, Товсолта хеттараш кхы ца дарга Iаббас дог доеташ, йист ца хулаш ваьгIаш цхьа юкъ велхтар шийна а.

— Гаргарча наьаца мишта вр, — кхы сатохадал/анзар Товсолтега. — Йица-веша лоархIаш вийI

— Йиша , вошийна чIоагIа дика саг ма ваьни Бийберд. Гаргало хетта мара, цIаккха кхадвалц вацар.

КIирвашеш Iаббаса бIаргахьежар хьеша. Ше дувцачох Iаббаса шийга фу хет кхетаде гIертар из. Товсолтана хоара, шийна цо мел дешна шоп ше найса хьетадаьдале, кхы дIахо хаттаршa де ца хилаьга.

— Бийберд-м зоеше дIаваьнвав, —аьлар Товсолта юххера а. —Ше фу даш вах из цун воI?

— ДIаваьннав, дIаваьннаш, дика къонах а вар,—деша хоадам бир Iаббаса.

Iаббаса Iадима а йийца дIавахар Товсолта.

КЕРДА КНИЖКАШ

Нахч - ГIалгIай книжни издательства укх денешка кепа а теха, араьнихай «Орга» яхача нахчий альманахо арфIанаре йиъкаьгIа номер. Цу тIа а нохчий поэтий Мамакаев Махьмада «Коммунистах дела дувцар» яха байтада, Сулаев Махьмада «Сатесан», «Уих удицагIа» яха стихотворенеш, Дадашев Абдулласи Озаев Махьмудан язъаь очеркаш, дукхайола произведенеш а критиски библиографи а.

* * *

Цу издательствос хIанз нохчий меттала арадаьккхи да вай республика меттах тальнна араьхьа йоаьлла йолча нохчий поэтессай Ахматова Раисай «Шеддине йиста» яха стихай сборник.

Сборнике чуъехай «Хьоанача партега», «ЛоргIаьзараш», «ТIеме дукхьал», «Нийсархоши» яха а кхы дукха а стихотворенеш.

Поэтесса шой творчество нохчий художественни литература догIадаьладечох баькхха кердагIа а нохчий литература дезараьшта дола оагIат а хургда цу сборникаш.

Ч. ЮСУПОВ.

ХУДОЖНИКА БЕГАШ

Суртаж (кердешара вуттехьа):

- Ма сиха хьетIацадаьча хьаI?
- ХIаршо ше-шай дар лелалу...
- Хьайна хала ма а, доцадаргац хьонаI
- Елка а хоьа из, тIуьнахьа а да валаргволаш вох.

И. ТРУНОВА суртаж.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

РЕВОЛЮЦИ—КЕРДА ВАХАР ХЬАКХОЛЛИЛГА

1 ЯНВАРЬ—КУБА РЕСПУБЛИКА КЪАМАН ЦIЕЙ

КУБЕ дит шу а даьккхI Лондоне юка хIаьзача Винсент Райдера йоккха статья дукха йоаццаш кепатехай «Дейли телеграф» яхача английски буржуазни газета тIа. Кубински революцегахьа возбезаш беш а коммунизм дукхаезаш ва а ала йиш яц цу сагах. Цудухьа къаьстта тергам тIеозаш да цо аьдер, масала, укх тайпара дар: «Итт шу да Америка ВIашагIкаийттача Штаташа Кубана экономически блокада доаттаю... Цхьабакъда медицински гIулакх Кубе мах болаш ду, хIаьта из легIаухача кхы мехкашкарчул дикагIа а ду. Школе дешар массанена тIадожаду Кубе. Къели моашн йоаьа Латински Америкера цхьаI мара боаца мохк ба Куба. Хьалха моллагIча латиноамерикански мехка сиина шиI миллионераши къе нахи бар Кубе а. ХIанз цига ужаш а вожаш а бац... Цхьан хана Куба яIграши кIайбараши бар. ХIанз Кубе мел вахар алхха кубинец ва».

Цкъа беттаперча бийсанна довгача седкъашка хьежаш латтар тхо Куба гаьннарча малхбоалехи берда йисте. Тха дегашка хинна хоза уйла хувцелар «уж йоагараш Гайтера цIераш» я аьнна тхоца хиннача «Пренса-Латина» агентства журналиста аьнча. Кулг дIаккховдадича лIакхоачарг а да хеташ гаьна йоацаш яр XX бIашерба къызала символ хинна, диктатора Дюваье цIеца террор оттавь режим, из яр «тонтон-макуты» — эссесовски палачий тропически режим...

Керда вахар кхоллаш а миллионаш болча наха социалистически строй сийлахь а йоккха совленаш дIахьокхаш а йолаша Латински Америка кхыча мехкашкарча халкъий тергам шийна тIаувз Кубински революце.

ХIаьта Куба халкъа Iалдал-м геттара къона ма дий. Нийсса 11 шу хьалха, 1959 шера 1 январе гIозъьнначи Гаване кхаьчар Фидель Кастро керте лаьтта повстанцаш. Цу хана ленз коммунистически парте кулгал а деш дIабоалабир социалистически общества материальни база хьалъяра, халкъа социалистически кхетам балара болх. Сона дагайоагIа революци котъаьннача хьалхарча шерашка лешар ца ховлга дIадаккхар дукха мехка эггара гаьнагIча моттигашка кхача добровольцаша ледаьь «сигала бесара лампаш». ХIаьта дукха ка йоацаш хьайийлдай ядерни физика Институт. Абатагара ленз атомах машарера вахаре пайда эцилга—из наькъ баьб Кубински революце.

10 миллион тонни шекар лаккхар —къаман боккха лоархIам бола декхар кхоачашдеш да къоначá республика халкъ. Революци аьннача тIехьагIа мехка тракторашьтаза дукхагIа хиннане а юртбоахама производствани механизаци яь иле а. чIоагIа хала долаш бус шекара тростник тедалга. Цудухьа сафра — халкъа юкъара гIулакх да.

Блокада йолаш, империализмо провокацеш еш йаьлаьо Кубе керда общество, Цхьабакъда кубински халкъа хIара Ленина хоаду дотт...

Карен ХАЧАТУРОВ. (АПН).

ХIара дийнахь товлун дегIайоагIаш я Куба столица — Гавана.

СУРТА ТIА: столици хьаьн районера керда хьалдь нах чуйе цIенош.

Керда шу... Укх денешка массехк шера къонъелча сана хет къавьара Токио. Массанахьа а къаьга, сийрда, бIарг тIаотташ йола реклама. ГIирсах тоадеина дукха адам дел улицашка гIолла, хIаьта царех дукха болаш — из а ишттa цIей хьаьгIаккхачера болгало я — къаман форма юпхаш ба. Мыйнча елкашта бIарг тIера баккхац бераши: диаьзза вIашIаддаь цIенош массел лакха хул уж йоккхийча тикашки. Миллионаш дIайIаду «ювигадза» — керда шу даькъала дувцара яраххийца открыткаш. Чай молаш торжественни церемонеш хул хоамашка. Улицашка хьалъэхка кли, къахата фанарий гирляндаш.

ТIаккха долла хIума ишта вIаштIехьа дий хьалбоалаш латтача Мальха Мехка? Валови къаман продукта боарамга диллача Японе укх шера капиталистически мехкашта юкъе шоллагIа моттиг яьккхаьне я. Но ишттал сихен дукхен тоадаьзар къахьегамхой гIулакхаш. Дукха ха йоацаш кепатеха аиндаьккхача «Экономикаха долча кIайча книжка» деча гешалагIа, бахача мальха хIара сага сих лоархIача дохода боарама дунен тIа... 22 моттиг лоаш мехко. ТIагIертта лоаттабеча къонсаме ала пи лакхалйта гIерт Японе болхлой класс, цхьабакъда, цунна карагIа мел йоалнараш доацача мальха дий дIадоах эггара сеготагIа эшаш йолча хIамай мальхаш лакхдалво. Масала, 1969 шера 15 — 20 процент лаккхденад мальхаш бензина, газа, хиина, электричества, городской транспорта, хIаьта цо а ший легIанна тIаккхетийтаб вIа-юха вахарга бода мах. таккдаьа продуктий мальхаш а.

Даим японски «экономически тамаш» кхийкаеш я буржуазни пропаганда, промышленни производство чIоагIа лакхъаядра, тайп-тайпара бахьанашта анализ ю специалисташа. Цхьабакъда, хьоахадан керттердаркапиталистически «производства ра...

ХЬАНГА КХОАЧАРГДА И Р А З?

...хьалаш дикка тоадар дукъа, къахьегача халкъах болча дукхкача наха сеггога дIадехараш кхочашдар дукъа, машар, демократи, социальни прогресс бахьаа долаш.

БIаьсти — февралега дена апреле кхачалца—къахьегамхоша яьча наступлене низ болча кхаь талгIено оагIайне хьалбоалаш латтача мальха Мехка капитализма лардаш. Забастовкашка, митингашка, демонстрацешка дакъа лоацаш вар бархI миллион сагIа саг. 21 октябре, «тIема дукхалачча дийнахь» милитаризацена дукхьаларча протеста талгIа техар боарича мехка, къахьегамхоша дIадехар иноп - американски кхерамален тIема договор дIадоаккхилга. Вьетнамера тIом соцабелга. 13 ноябре юха а городий майдашкех улицашкех арабаьлар къахьегамхой, премьер - министр Сато Вашингтоне вахара дукхьала протест яра майдана-гIа зоаздаш сайнар.

ХIаьта Японе къахьегача халкъа къовсама керттера политически итог хилар парламента кизаш дIако кхотадалараха. Милитаризмо лоархIаваьшта чIоагIа жоп делар къахьегамхоша: «хургдац». Конституци ший метта оттадайтар цар, хавпхьча оагIорахьа хувцийтанзар из реакцега.

Керда шу, 1970 шу хьахилале хьалхагIа СОХИО а Турицу поралаа цхьана хиинача заседание вIашагIъеллар дIако японски къахьегамхоша капиталаца лоаттабегIболча къовсаме керте латтаргйола бIаьстен къовсама ВIашагIкхийтта комитет. Пролетарнаьта кердa постоганаш чIоагIйиро комитето: алапи дикка лакхда, лекхлуш латта мальхаш лохда, монополистически «производства рационализацена» дукхьалъотта, забастовкаши...

...«Леп, тайп-тайпана сеццаловшиша ц бос хулаьлуш...» Тохио, Юшаш цу улишешка сахьаршаме оазаш гIеира. Кердача шера праз хилар довш хьа нерсинифаш гIайолла лентан ток мехаьта. ТIехкха, хьаьга кхоачаргда из ираз?

Г. МИТЮШИН, АПН кор. корр.

* * *

Халкъа IалдалаI шерашка республике хьинаб сехьарой лушаца кооперативаш, чкъарий лушаца институт, дукхахьа фордашка а охьмешка а гIолла долаш цIа кьааьрда хIьмарахьмара флот.

СУРТА ТIА: вуттур а болаш чкъарий дахьачуэ тIехьарIа.

Пренса Латина — ТАСС сурташ.

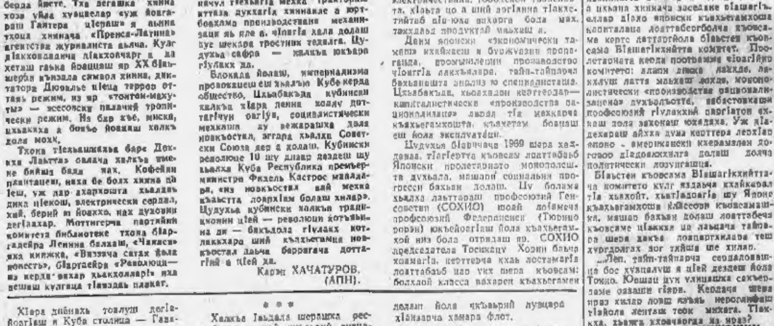

30 ШУ ДАЬЛЧА КОРАВАЬВ ВОI

1939 шера Колпаков Михаил тIаххийха эскаре вахар. Цу хана кхоагаш вахнзо вар цун воI Евгений. 7 бутт баьнна мара вацар. ТIом болабалале хьалхагIа кхы ше вьнча Карагандe ваха кхеиззар цун. Гаьнна Малхбузехьа цийсокр Колпаков тIемо. 1942 шера кьахат кхьачар стрелкови подразделене командир Колпаков Михаил дог майра латаш вения кхалара хоам беш. Шоай командира лалла йоккхача топа ехо эккдаш бIаргабайнаб салташта. Цхьабакъда, лтаже болхаш цар зийнадац чов хинна эсар санитараша дIахьош.

Дукха ха яьккхай Михаила госпитале улаш. Цхьабакъда, гера бе долла могаргдолча ше ваьлча, юха а фронте вохийтилга дийхар цо. ТIом беш Берлине кхаьчар из. ЧIоагIа дог гIоздоаккхаш яр котало, цхьабакъда, шийн дезалца из экъа вIаштIехьдаланзар Колпаков Михаила. Мар вийнаа аьнна хабар кхаьча сесаг. Караганедра дIаяхача тIехьагIа дукха ха ялалехьа еннай. КIаьнк детдоме дIачувеннаб. Цигара шийна кхеве гарод Пскове яьхача Скобелева Валентинае дIайийцар Евгений. Евгенех Суворовски а цул тIехьагIа тIема а училище йисте а ваьхха эсар хинна.

Шоайла лохаш дукха шераш даьнад даси воIен. Цул тIехьагIа, вIалла дукха ха а йоацаш, якутски журналисташкара письмо дера хIанз эскаре гIулакх деш Евгений волча Мурманске Колпаков Михаил Якутске вахаш а ва, хIанз а воI лохаш а ва. цхьан проектни институте транспортни отдела начальника болх беш а ва аьнна. Эттара хьалха шийга хоам ма хилайте а, самолетаца гаьннарча къилбаседен городе вахар Евгений.

— Из да, — йоах Колпаков Евгене, — эттара дезагIа дола да а хинна дIаэттар сона котало-ла тIом чаккхьаьннача тIехьагIа.

Юрий СЕМЕНОВ, АПН корреспондент.

Ха йаьха йола йижарий

Ха йаьха йолаш ши йиша яц Челябински областа Верхнеуральски района Тайсары яхача юрта. Царех йоккхагIчуа, Самойлова Анна дукха ха йоаццаш 111 шу дизад, дIаймагIчун — Девятковская Александрай — 104 шу.

Массаза а къаьстта уважцIена хилара белгалйоаллаш хиннай Самойлова Анна. Мосаш яц аьнна кадаьэа больнице яха моттиг хиниц цIаккха а. Физически болх беш хиннай из ше мел яьккхача хана, дукхагIча даькъе кердача фега. Балха хьинар хIанз а лохдаланза я 111 шу даьнна кхаьлсаг. Ший ха йIаьха хилар дукхьа цунна дуаз Самойлова Аннас.

Ха йаьха йолча кхалсага хиар, бакъдар аьлча, дукхагIча даькъе шурен молза да.

ХIанз шуьна дагадоагIа Анна. Дика дагадоагIа цуна дукха иттауш шераш хьалхагIа юртан вахаре хинна лоархIаме хIама. Юртарга мах кхаьт-кхаьта боагIа йолла сиг Самойлова Анна, истаха хинна шоашта моллагIа а исторически справка яьшача. Пхийтта бер кхедда Бижа йоашa. Ха йаьхха йолча йижарий хIанз кхоьшара: бокхаьча 111 шу берий 30 бер, берий берий 29 бер, берий берий бераш 5 бер.

Людмила БУТОРИНА, АПН корреспондент.

Газета дегIадоар номер шоло арга 6 январе.

Январь беттара хаоттам

Гидрометеорологически Центро бена хоамагIа, январь бетта Кавказа малхбоалехьарча даькъа тIа дукхагIа йолча хана кхаьла, юкъ-юкъе йовчаи а йолаш, дохи а доаллаш, ша а буллаш ва латтаргья, пхелагIча иле дийнахь дарц хьекхаргла, бетта юкъера йовчан 14 — 19 мм (боарама гаогта) хургья. Юкъера температура 1—3 градус шелал йолаш (боарахаа 1 градус тIех) хила тарлу. Шельле езаш и II-гIа итт ди чакхдолаши III-гIа итт ди доладуш (бийсашха 13—18, денoшка 7—12 градус шелал. ЙIоахургья (бийсашка 2—7 шелал, денoшка 4 градус йIоахлагвра 1 градус шелалга кхоачаш) II-чеи, IV-чеи пха деношка а бутт чакхбоалеш а, кхы юкъейсоча хана денoшка 1 градус йIоахлагра 4 градус шелалга кхоачаш. бийсашка 6 — 11 градус шелал йолаш. Хьалхарча шин кIирагIа дукхагIча даькъе малхбузехьарен шоллагIча шин кIирагIа малхбоалехьарен мух хьекхаргба, къилбаседа - малхбоалехьара чIоагIо, пхелагIча пхе дийнахь геттара чIоагIа мух хьекха тарлу.

* * *

Тахан республике гIоалахк Грознен хувцалуш моrхаш а йолаш лоедема йовчан а йоацаш, къилбаседехьара гIаьххьача боарамe, цкъаза чIоагIа мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIоала 15 — 20, Грозне 15 — 17 градус шелал йолаш хила а тарлу. ДIахорча шин денн шин буса хувцалуш моrхаш а йолаш, цхьацца йолча моттигашка дохк а доаллаш, хьалхарча юкъагIа кIезиг - дукха лоа а делхаш, гIийло мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 2-ча январе 12 — 17, 3-ча январе 17 — 22 градус, денoшка 7—12 градус шелал йолаш хила а тарлу.

Метеостанция.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ЛадувгIа, хьажа

1 январь

РАДИО

7.10 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.20 — Хоамаш. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Концерт. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Шовна дукха езача эшарий концерт. 15.30 — «Дорчи. Доччи» яха юмористически дувцар (нохчий меттала). 16.00 — Сакъердане эшараш. 16.30 — «Литературни Нохч-ГIалгIайче» яха радиовыпуск. (эрсий меттала). 17.37 — «Вай индустриальни мохк» (гIалгIай меттала). 17.45 — Аьараш. 18.00 — «Къонахи» (гIалгIай меттала). 18.30 — Къонгаташара кердача шера музыкальни чоаршалаш.

ТЕЛЕВИДЕНИ

19.50 — Передачай программа. 19.58 — Берашта «Калиф — Аист» яха телевизиони фильм. 18.00 — «Эфире къонаш». 17.00 — Кердадараш. 17.10 — «Эпар вальс» музыкальни композици. 18.05 — «Кхойтта гIанд» яха миниатюрай телевизиони театр. 19.00 — «Дориана Грея сурт» телевизиони спектакль. 20.25 — Передачай программа. 20.30 — «Ха» Информационни программа. 21.15 — Тхьмцига хьовшалгIа венед тешкий центральни театр. «Ираз вилаке».

2 январь

РАДИО

6.30 — «Юрта IуйрeI» (эрсий меттала). 6.45 — Аьараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Концерт. 8.15 — «Ленински некъ» газета обзор. 8.25 — «Капнелин» яхача балетацара доакъош. 8.45 — «Къона тIехье» (гIалгIай меттала). 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Нохч-ГIалгIай классикера Деькеных йолча темагIа йола передачи (нохчий меттала). 16.45 — «ДоттагIалца ба вай низ» яха беседа (гIалгIай меттала). 17.00 — Керда музыкальни йоазонаш. 17.45 — «Ленински новкъа долх вай» (эрсий меттала).

ТЕЛЕВИДЕНИ

12.00 — Дешархоашта. «Мателица» яха телевизиони спектакль. ШоллагIа серия. 17.35 — Передачай программа. 18.00 — Берашта «Сийха ваш» яха фильм. 19.00 — Телевизиони кердадараш. 19.15 — Хоамаш. 19.20 — «Зигзаг удачи» яха художественни фильм. 20.45 — Даькъала хиалда 1970-гIа шу. 22.05 — Передачай программа. 22.10 — «Похищение» яхача телевизиони фильма премьера. Хьалхара дакъа. 23.30 — Кердача шераца, неккъосгаI «Советски халкъ даькъала дувцар». 24.00 — «Похищение» яхача телевизиони фильма премьера. ШоллагIа дакъа.

3 январь

РАДИО

6.30 — «Юрта IуйрeI» (нохчий меттала). 6.45 — Аьараш. 6.50 — Хоамаш. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачай программа. 8.15 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — «Дега-гIоа» яха литературно - музыкальни композици. (эрсий меттала). 15.15 — Ленинах дола дувцараш (гIалгIай меттала). 15.30 — «Новкъост» Пок-кхагIа йолча классашка деша бегIараша (эрсий меттала). 16.00 — «Сона дукхагIезача мехи» (эрсий меттала). 16.20 — «Грозненски хьуна боахама болхлой зенкьах дола концерт. 17.00 — «ДоттагIалла йиъ огIув» яха радиодувцар. (эрсий меттала). 17.20 — Аьараш. 17.30 — «Къонах» (эрсий меттала). 18.00 — «Вай индустриальни мохк» (нохчий меттала). 18.15 — Владимир Ильич Ленин вай 100 шу дизарга. ЛенинегарамигагIа йола культура Дворец Ильича юбилейна кхьайкдеш (нохчий меттала). 18.30 — Новкъостий, шун письмойх дола концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИ

12.35 — Передачай программа. 12.40 — Берашта. «Цхьа боккха фелгi» яха телевизиони спектакль. 13.10 — «Сага новкъост» (нохчий меттала). 14.30 — Телевизиони халкъа университет. Iилман техникий факультет. 15.15 — Кердадараш. 15.30 — Культура факультет. Iилма санна марксистско - ленински эстетика. 16.00 — Кинонахъбархой клуб. «Кузнецки дьаттара нах». 16.55 — Музыкальни пауза. 17.00 — Баскетболах Советски Союзе хьалхара моттиг чакхда лоаттар. УСКА — «Спартак» (Ленинград) Перерывех кердадараш). 19.00 — Дуьнен халкъашта юкъера обозрени. 19.15 — Зайнах дола кердача эшарий концерт. 20.15 — Шовна бераш. 20.30 — Передачай программа. 20.35 — «Переходной возраст» яха художественни фильм.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; секретариата секретаря — 3-34-38; партийни вахарен культурай промышленностей отделий—3-42-30; Юрта боахамий письмой отделий — 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; отделов сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.